

İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'DAN, NAKLEDİLEN HADİSLER

<"xml encoding="UTF-8?">

İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'DAN, NAKLEDİLEN HADİSLER

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İmam Muhammed Taki (a.s)'dan, Züht, Hikmet, Öğüt Ve Benzeri Konularda Nakledilen Sözler

İmam (a.s)'ın, İhram Halinde B İr Av Öldüren Kimsenin Hükümü Hakkında Verdiği Cevap

Me'mun, kızı Ümm-ü Fazl'ı, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'la evlendirmeye karar aldığında, yakın akrabaları toplanıp Me'mun'a şöyle dediler: "Ey Emir-ül Mü'minin, Allah aşkına, sahip olduğumuz makamı ve giydiğimiz izzet elbisesini (yani hilafet makamını), Beni Abbas hanedanından çıkarma. Bizimle, Ali evlatları arasında eskiden beri varolan ihtilafları biliyorsun."

Me'mun şöyle dedi: "Susun, Allah'a and olsun ki ben, onun (İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın) hakkında hiçbirinizin sözünü kabul etmiyeceğim."

Onlar: "Ey Emir-ül Mü'minin, kendi kızını ve gözünün nurunu, Allah'ın dininin hükümlerini bilmeyen, helali haramdan ve farzı sünnetten ayırt edemeyen bir çocukla mı evlendiriyorsun? Onun edep öğrenmesi, Kur'ân okuması ve helali haramdan ayırt etmesine kadar beklesen daha iyi olur." dediler.

Me'mun: "O sizin hepinizden daha fakihdir" dedi ve şöyle devam etti: "O, Allah'ı, Resulünü, sünnetini ve ahkâmını (sizden) daha iyi biliyor. O, Kur'an okumakta, Kur'an'ın muhkem ve müteşabihini, nasih ve mensuhunu, zahir ve batınını, has ve âmmını, tenzil ve te'vilini bilme hususunda hepinizden daha üstündür. Dilediğiniz şeyi ondan sorun; eğer durum, dediğiniz gibi olursa, sözünüzü kabul ederim. Ama benim dediğim şekilde olursa, o zaman onun, sizin yerinize geçmesi gerektiğini anlamış olurum."

Bunun üzerine mecliste hazır bulunanlar, Me'mun'un yanından ayrılıp o günün başkadısı olan Yahya ibn-i Eksem'i çağırdılar. Meseleyi ona açıp, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın cevabını bilemeyeceği zor bir fikhî mesele hazırlamasını istediler; bu iş için ona özel hediyeler vaad ettiler.

Onlar ve İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm Me'mun'un meclisinde bir araya geldiklerinde, onlardan biri "Ey Emir-ül Mü'minin! Yahya ibn-i Eksem'in soru sormasına müsaade eder misiniz?" dedi.

Me'mun: "Ey Yahya! Ebu Cafer'in fıkhîta ne derecede yüce makama sahip olduğunu bilmen için dilediğin fikhî soruyu ondan sor." dedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Allah seni salihlerden kılsın, ihram halinde bir av öldüren şahıs hakkında ne dersin?" dedi.

İmam Cevad aleyhi's-selâm şöyle buyurdular:

"Avı harem dışında mı öldürmüş, içerisinde mi? Söz konusu kimse hükme alim miydi, cahil miydi? Kasıtlı olarak mı bu işi yapmış, kasıtsız olarak mı? Avlayan adam köle miydi, hür müydü? Çocuk muydu, büyük müydü? İlk defası mıydı, daha önceden de bu işi yapmış mıydı? (Avlanan hayvan) kuşlardan mıydı, yoksa başka türden mi? Kuş ise yavru muydu, yoksa büyük müydü? Avlayan, bu işi tekrarlamak isteyen birisi mi, yoksa yaptığından pişman olan biri mi? Bu işi geceleyin ve o hayvan yuvasında bulunduğu bir zamanda mı yapmış, yoksa gündüz ve açıkta mı? Bu adam, hac ihramında mıydı, yoksa Umre ihramında mı?"

(Bu sorular karşısında) Yahya donup kaldı; onun bu halini mecliste bulunanların hepsi anladı ve Ebu Cafer'in verdiği bu cevap herkesi şaşkına döndürdü.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Nikâh hutbesini okuyayım mı?" dedi. İmam aleyhi's-selâm: "Evet, okuyabilirsin ey Emir-ül Mü'minin." diye buyurdular.

Bunun üzerine Me'mun, şu hutbeyi okudu: "Nimetine ikrar olsun diye Allah'a hamd ederim. Azametini yüceltmek için O'ndan başka bir ilah olmadığına şehadet ederim. İsmi geldiğinde Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine Allah'ın selamı olsun. Allah'a hamd ve Peygamber'e salat ve

selamdan sonra; Allah'ın bütün mahlukata olan kesin hükümlerinden biri de onları, helal yolla haramdan ihtiyaçsız kılmasıdır. Allah-u Teâla buyuruyor ki: "İçinizden evli olmayanları, kölelerinizden ve cariyelerinizden salih olanları evlendirin; eğer fakir iseler, Allah kendi fazlından onları zengin eder. Allah geniş nimet sahibidir, bilendir." Muhammed ibn-i Ali (İmam Cevad aleyhi's-selâm), Abdullah'ın (Me'mun'un) kızı Ümm-ü Fazl'a evlenme teklifinde bulundu, beş yüz dirhem ona mihir tayin etti ve ben de (kızımı) ona tezvic ettim. Ey Eba Cafer! Kabul ediyor musun?" İmam aleyhi's-selâm: Ben de bu evliliği, bu miktar mihirle kabul ettim." buyurdular.

Me'mun, nikâh töreninden sonra bir düğün ziyafeti düzenledi; yakınlarını, önde gelenleri ve devlet memurlarını kendi makam ve mevkilerine göre ödüllendirdi ve her sınıfa layık olan bağışta bulundu.

Mecliste bulunanların çoğu dağıldığında Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Eğer uygun görüyorsanız, av öldürmekle ilgili bu sınıfların her birine farz olan keffareti bize açıklayınız." dedi.

İmam aleyhi's-selâm buyurdular ki: "Eğer ihram halinde olan şahıs, harem dışında bir av öldürürse ve av büyük kuşlardan olursa; keffaret olarak bir koyun kurban kesmelidir. Eğer bu amel harem dahilinde yapılmış olursa, keffareti iki kat olur.

Eğer harem haricinde bir kuş yavrusunu öldürmüş olursa, o zaman keffaret olarak sütten kesilen bir kuzu kurban kesmelidir; kuş yavrusunun kıymetini vermesi gerekmez. Çünkü bu işi haremde yapmamıştır. Ama eğer bu işi harem dahilinde yaparsa, bir kuzu kurban kesmeli, ayrıca kuş yavrusunun kıymetini de vermelidir.

Eğer (harem dışında avladığı) yabani hayvanlardan olursa; zebra için keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; deve kuşu içinse, bir dişi deve kurban etmelidir. Eğer buna gücü yetmezse, altmış fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, on sekiz gün oruç tutması gerekir. Eğer (öldürdüğü) bir inek olursa, keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; buna gücü yetmezse, otuz fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, dokuz gün oruç tutmalıdır. Eğer avladığı hayvan bir ceylan olursa, keffaret olarak bir koyun kurban etmelidir; buna gücü yetmezse, on fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, üç gün oruç tutmalıdır.

Eğer bunları harem dahilinde yapmış olursa, cezası iki kat olur. "...Cezası Kabe'ye götürülen bir hayvanı kurban etmektir." Bu, farz olan bir haktır.

Eğer bu işi hac ihramında iken yapmış olursa, "Kâbe'ye götürülen kurbanlığı" farz bir hak olarak Mina'da halkın kurban kestiği yerde kesmelidir. Ama bu işi Umre ihramında yapmış olursa, kurbanlığı Mekke'de Kâbe'nin etrafında kesmelidir. (Keffaretin) iki kat olması nedeniyle de kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer bir tavşan veya tilki avlarsa, bir koyun kurban kesmeli ve koyunun kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer haremde güvercinlerden birini öldürürse, keffaret olarak bir dirhem sadaka vermeli ve bir dirhemle de haremdeki güvercinler için yem almalıdır. Güvercin yavrusu için yarım dirhem, yumurtası için de dirhem dördte birini (sadaka) vermelidir.

İhramlı bir şahsın, bilgisizlik yüzünden veya yanlışlıkla yapmış olduğu herhangi bir işin, av hariç, keffareti yoktur. Ama av için, ister, bilgisizlik yüzünden yapmış olsun, ister bilerek, ister yanlışlıkla yapmış olsun, ister kasıtlı, keffaret vermesi gerekir.

Kölenin yapmış olduğu işlerin keffareti, efendisine farz olan miktarda, efendisinin üzerinedir. Ama baliğ olmayan çocuğun yaptığı işlerin keffareti yoktur.

Eğer ihramda olan kimse bu işi yapmayı tekrarlarsa o, Allah'ın kendisinden intikam alacağı kimselerdendir. Eğer ihram halinde, avı başkasına gösterir ve başkası onu öldürürse (yine) ihramda olan kimseye keffaret farz olur. Eğer bu işten vazgeçmezse, keffaretin yanı sıra ahirette azaba duçar olur. Ama eğer pişman olup tövbe ederse, keffaret verdikten sonra artık ahirette azap edilmez.

Eğer avlama niyeti olmaksızın geceleyin yanlışlıkla yuvalarına dokunursa, üzerine bir şey farz olmaz. Ama eğer onu avlarsa, ister gece olsun, ister gündüz, üzerine keffaret farz olur.

Hac için ihrama giren kimse, kurbanlığı Mekke'de kesmelidir.

Me'mun, bu hadisin İmam aleyhi's-selâm'ın dilinden yazılmasını emretti. Daha sonra bu evliliği istemeyen akrabalarına dönüp şöyle dedi: "İçinizde böyle cevap verebilecek bir kimse var mıdır?" Akrabaları: "Vallahi yoktur; kadı da böyle cevap veremezdi." dediler. Sonra: Ey Emir-ül Mü'minin, sen onu bizden daha iyi tanıyormuşsun." dediler.

Bunun üzerine Me'mun şöyle dedi: "Yazıklar olsun size! Siz bu hanedanın, gördüğünüz (normal) insanlar gibi olmadığını bilmiyor musunuz? Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'in Hasan ve Hüseyin aleyhime's-selâm'ın çocukken biatlerini kabul ettiğini ve başka hiçbir çocukla biatlaşmadığını bilmiyor musunuz? Ve babaları Ali aleyhi's-selâm'ın, dokuz yaşında iken Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'e iman ettiğini, Allah ve Resulünün de, onun imanının kabul ettiklerini ve başka hiçbir çocuğun imanının kabul edilmediğini ve Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi, ondan başka hiçbir çocuğu iman etmeye davet etmediğini bilmiyor musunuz? Yine bu neslin birbirlerinden olan tek bir zürriyet olduğunu ve öncekileri için geçerli olan şeylerin sonrakileri hakkında da geçerli olduğunu bilmiyor musunuz?"

İLGİNÇ BİR MESELE

Me'mun, Yahya ibn-i Eksem'den: "İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın, cevabını vermekten aciz kalacağı zor bir mesele sormasını istedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Zina yapan bir kişinin zina yaptığı kadınla evlenmesi hakkında ne dersin; bu helal midir?" diye sordu.

İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm şöyle buyurdu: "Kendi nutfesi veya başkasının nutfesinden temizlenene (hamile olup olmadığı anlaşılan) kadar sabretmelidir. Çünkü, onun kendisiyle ilişkide bulunduğu gibi başkasıyla da ilişkide bulunması mümkündür. (Hamile olmadığı anlaşıldıktan) Sonra isterse onunla evlenebilir. Bu kadın, bir kişinin, ilk önce hurmasını haram olarak yediği ve daha sonra da onu satın alarak hurmasını helal olarak yediği bir hurma ağacına benzer."

Bunun üzerine, Yahya susup kaldı. Daha sonra İmam Cevad aleyhi's-selâm, Yahya'ya yönelerek: "Ey Ebu Muhammed! Bir erkeğe sabahleyin haram, kuşluk vakti helal, öğle vakti haram, öğleden sonra helal, ikinci vakti haram, akşamleyin helal, gece yarısı haram, şafakta helal, güneş yükseldiğinde haram ve yine öğle vakti helal olan bir kadın hakkında ne dersin?" dedi.

Yahya ve diğer fakihler, İmam'ın bu sorusundan şaşkına dönüp cevabını vermekten aciz kaldılar.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Allah seni aziz kılsın, kendiniz bu meseleyi bize açıklayın." dedi.

İmam aleyhi's-selâm şöyle buyurdular: "Şu şekilde olur: Adamın biri kendine helal olmayan bir cariye bakar sonra onu satın alır, helal olur; sonra azad eder, neticede ona haram olur; sonra onunla evlenir, helal olur; sonra zihar eder (senin sırtın annemin sırtı gibidir der), haram olur; sonra ziharın keffaretini verir, helal olur; sonra (bir defa) boşar haram olur; daha sonra talaktan rucu' eder, helal olur; sonra İslam'dan çıkar, kadın kendisine haram olur, sonra tövbe ederek İslam'a döner, önceki nikahıyla (yeni bir nikaha ihtiyaç olmaksızın) karısı kendisine helal olur. Nitekim Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi kendi kızı Zeyneb'in Ebu-l Âs ibn-i Rabi ile olan önceki nikahını, müslüman olduğunda da geçerli kabul ettiler.

KISA SÖZLERİ

- 1- Adamın biri: "Bana nasihat edin." deyince İmam (a.s): "Kabul eder misin? diye sordu. O adam: "Evet, kabul ederim." dedi. İmam şöyle buyurdular: "Sabrı kendine yastık et, fakirlikten çekinme, şehvetleri (lezzetleri) terket, heva ve hevese muhalefet et ve bil ki, Allah'ın gözünden uzaklaşamazsınız. Öyleyse nasıl bir halde olacağına dikkat et."
- 2- Allah-u Teâla peygamberlerden birine şöyle vahyetti: "Dünyadan el çekmen (zahid olman), sana peşin bir rahatlık kazandırır. Her şeyden kopup bana yönelmen, seni bana aziz kılar. (Sonuçta bunların hepsi kendin içindir.) Ama benim için düşmanımla düşman veya dostumla dost oldun mu?"
- 3- İmam için götürülmekte olan değerli bir kumaş, yolun yarısında çalınır. Kumaşı götürmekle sorumlu olan şahıs, bir mektup yazarak olayı İmam'a bildirir. Bunun üzerine İmam kendi mübarek yazısıyla şöyle bir mektup yazar: "Bizim hem canımız ve hem de malımız Allah'ın, tatlı bağışlarından ve emanet edilen ödünçlerindendir. Dilediği şeyden, bizi memnunluk ve hoşnutlukla faydalandırır. Dilediği şeyi de, ecir ve sevap karşısında bizden alır. Kimin sabırsızlığı, sabrına galip gelirse, ecir yok olur. Biz bu durumdan Allah'a sığınırız."
- 4- Kim bir işe şahit olur da onu sevmezse o işte bulunmayan kimse gibi olur. Kim de bir işte bulunmayıp da o işe razı olursa, o işte bulunan kimse gibi olur.
- 5- Kim bir konuşanı dinlerse, ona tapmış olur. Konuşan Allah'tan konuşursa, dinleyen Allah'a tapmış olur; konuşan Şeytan'ın dilinden konuşursa, dinleyen Şeytan'a tapmış olur.

6- Davud ibn-i Kasım şöyle diyor: İmam Cevad'dan "Samed"in manası nedir?" diye sordum.

İmam (a.s): "Samed boşluğu olmayandır."dedi İmam'a "Samedden maksat içi olma-yandır diyorlar." dedim. İmam: "İçi olan her şeyin boşluğu da vardır." diye buyurdular.

7- Ebu Haşim-i Caferi şöyle diyor: "İmam aleyhi's-selâm'ın, Me'mun'un kızı Ümm-ü Fazl ile evlendiği gün İmam'a: "Ey mevlam, bugünün bereketi bize çok büyüktür." dedim. İmam (a.s)

buyurdular ki: "Ey Ebu Haşim, bugün Allah'ın bereketleri bize çok büyüktür?" "Evet, öyledir ey mevlam; bugün ne söylemem gerekir?" dedim. İmam: "Hayrın sana ulaşması için hayır söyle." buyurdular. "Ey mevlam, dikkatle bunu yapacağım." dedim. İmam aleyhi's-selâm: "Bu durumda hidayete kavuşur ve hayırdan başka bir şey görmezsin." diye buyurdular.

8- İmam dostlarından birine şöyle yazdı: "Bu dünyada birbirimizden ayırız. Ama (ahirette) kimin fikri ve inancı, arkadaşının fikir ve inancının aynısı olursa, nerede olursa olsun o da onunla birlikte olur. Asıl yerleşme yurdu, ahiret yurdudur."

9- Tövbeyi geciktirmek, aldanmaktır. Vazifeleri hep sonraya ertelemek ise şaşkınlıktır. (Günah işlemek amacıyla) Allah'a karşı bahane aramak, helak olmaya sebep olur. Günah işlemekte ısrar etmek, kendini Allah'ın tuzağından güvende bilmenin sonucudur. (Oysa) "...Allah'ın tuzak kurmasından, hüsrana uğrayan topluluktan başkası güvende olmaz."

10- İmam aleyhi's-selâm'ı, Medine'den Kufe'ye götüren bir deveci, İmam ona ücret olarak dört yüz dinar verdiği halde yine çene çalınca şöyle buyurdular: "Sübhanellah, kulların şükürü kesilmezse, Allah'ın bol bağışının kesilmeyeceğini bilmiyor musun?"

11- Kadınların Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi'e biat etmesi şöyle idi: Resulullah elini, içerisinde su bulunan bir kaba daldırıp çıkarıyor, daha sonra kadınlar, Allah'a ikrar ve iman, Resulünün de kendilerinden aldığı ahdi tasdik etmek amacıyla ellerini o kabın içerisine daldırıyorlardı."

12- Bir şeyi (iş) sağlamlaşmadan önce açıklamak, o şeyin (işin) bozulmasına sebep olur.

13- Mü'min, Allah'tan olan bir başarıya, nefsinden olan bir öğütçüye ve nasihatçının da nasihatını kabul etmeye muhtaçtır.

- İmam Muhammed Taki (a.s), o zaman dokuz yaşında idi.

- Ebu Cafer, İmam Muhammed Taki'nin künyesidir.

- İmam Muhammed Taki'nin lakaplarından biri de "Cevad"dır.

- Nur/32.

- Maide/95.

- Maide/95.

- A'raf/99.

İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'DAN, NAKLEDİLEN HADİSLER

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İmam Muhammed Taki (a.s)'dan, Züht, Hikmet, Öğüt Ve Benzeri Konularda Nakledilen Sözler

İmam (a.s)'ın, İhram Halinde B İr Av Öldüren Kimsenin Hükümü Hakkında Verdiği Cevap

Me'mun, kızı Ümm-ü Fazl'ı, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'la evlendirmeye karar aldığıında, yakın akrabaları toplanıp Me'mun'a şöyle dediler: "Ey Emir-ül Mü'minin, Allah aşkına, sahip olduğumuz makamı ve giydiğimiz izzet elbisesini (yani hilafet makamını), Beni Abbas hanedanından çıkarma. Bizimle, Ali evlatları arasında eskiden beri varolan ihtilafları biliyorsun."

Me'mun şöyle dedi: "Susun, Allah'a and olsun ki ben, onun (İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın) hakkında hiçbirinizin sözünü kabul etmiyeceğim."

Onlar: "Ey Emir-ül Mü'minin, kendi kızını ve gözünün nurunu, Allah'ın dininin hükümlerini bilmeyen, helalı haramdan ve farzı sünnetten ayırt edemeyen bir çocukla mı evlendiriyorsun?"

Onun edep öğrenmesi, Kur'ân okuması ve helalî haramdan ayırt etmesine kadar beklesen daha iyi olur." dediler.

Me'mun: "O sizin hepinizden daha fakihdir" dedi ve şöyle devam etti: "O, Allah'ı, Resulünü, sünnetini ve ahkâmını (sizden) daha iyi biliyor. O, Kur'an okumakta, Kur'an'ın muhkem ve müteşabihini, nasih ve mensuhunu, zahir ve batınını, has ve âmmını, tenzil ve te'vilini bilme hususunda hepinizden daha üstündür. Dilediğiniz şeyi ondan sorun; eğer durum, dediğiniz gibi olursa, sözünüzü kabul ederim. Ama benim dediğim şekilde olursa, o zaman onun, sizin yerinize geçmesi gerektiğini anlamış olurum."

Bunun üzerine mecliste hazır bulunanlar, Me'mun'un yanından ayrılıp o günün başkadısı olan Yahya ibn-i Eksem'i çağırdılar. Meseleyi ona açıp, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın cevabını bilemeyeceği zor bir fikhî mesele hazırlamasını istediler; bu iş için ona özel hediyeler vaad ettiler.

Onlar ve İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm Me'mun'un meclisinde bir araya geldiklerinde, onlardan biri "Ey Emir-ül Mü'minin! Yahya ibn-i Eksem'in soru sormasına müsaade edermisiniz?" dedi.

Me'mun: "Ey Yahya! Ebu Cafer'in fıkhîta ne derecede yüce makama sahip olduğunu bilmen için dilediğin fıkhi soruyu ondan sor." dedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Allah seni salihlerden kılsın, ihram halinde bir av öldüren şahıs hakkında ne dersin?" dedi.

İmam Cevad aleyhi's-selâm şöyle buyurdular:

"Avı haremın dışında mı öldürmüş, içerisinde mi? Söz konusu kimse hükme alim miydi, cahil miydi? Kasıtlı olarak mı bu işi yapmış, kasıtsız olarak mı? Avlayan adam köle miydi, hür müydü? Çocuk muydu, büyük müydü? İlk defası mıydı, daha önceden de bu işi yapmış mıydı? (Avlanan hayvan) kuşlardan mıydı, yoksa başka türden mi? Kuş ise yavru muydu, yoksa büyük müydü? Avlayan, bu işi tekrarlamak isteyen birisi mi, yoksa yaptığından pişman olan biri mi? Bu işi geceleyin ve o hayvan yuvasında bulunduğu bir zamanda mı yapmış, yoksa gündüz ve açıkta mı? Bu adam, hac ihramında mıydı, yoksa Umre ihramında mı?"

(Bu sorular karşısında) Yahya donup kaldı; onun bu halini mecliste bulunanların hepsi anladı ve Ebu Cafer'in verdiği bu cevap herkesi şaşkına döndürdü.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Nikâh hutbesini okuyayım mı?" dedi. İmam aleyhi's-selâm: "Evet, okuyabilirsin ey Emir-ül Mü'minin." diye buyurdular.

Bunun üzerine Me'mun, şu hutbeyi okudu: "Nimetine ikrar olsun diye Allah'a hamd ederim. Azametini yüceltmek için O'ndan başka bir ilah olmadığına şehadet ederim. İsmi geldiğinde Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine Allah'ın selamı olsun. Allah'a hamd ve Peygamber'e salat ve selamdan sonra; Allah'ın bütün mahlukata olan kesin hükümlerinden biri de onları, helal yolla haramdan ihtiyaçsız kılmasıdır. Allah-u Teâla buyuruyor ki: "İçinizden evli olmayanları, kölelerinizden ve cariyelerinizden salih olanları evlendirin; eğer fakir iseler, Allah kendi fazlından onları zengin eder. Allah geniş nimet sahibidir, bilendir." Muhammed ibn-i Ali (İmam Cevad aleyhi's-selâm), Abdullah'ın (Me'mun'un) kızı Ümm-ü Fazl'a evlenme teklifinde bulundu, beş yüz dirhem ona mihir tayin etti ve ben de (kızımı) ona tezvic ettim. Ey Eba Cafer! Kabul ediyor musun?" İmam aleyhi's-selâm: Ben de bu evliliği, bu miktar mihirle kabul ettim." buyurdular.

Me'mun, nikâh töreninden sonra bir düğün ziyafeti düzenledi; yakınlarını, önde gelenleri ve devlet memurlarını kendi makam ve mevkilerine göre ödüllendirdi ve her sınıfa layık olan bağışta bulundu.

Mecliste bulunanların çoğu dağıldığında Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Eğer uygun görüyorsanız, av öldürmekle ilgili bu sınıfların her birine farz olan keffareti bize açıklayınız." dedi.

İmam aleyhi's-selâm buyurdular ki: "Eğer ihram halinde olan şahıs, harem dışında bir av öldürürse ve av büyük kuşlardan olursa; keffaret olarak bir koyun kurban kesmelidir. Eğer bu amel harem dahilinde yapılmış olursa, keffareti iki kat olur.

Eğer harem haricinde bir kuş yavrusunu öldürmüş olursa, o zaman keffaret olarak sütten kesilen bir kuzu kurban kesmelidir; kuş yavrusunun kıymetini vermesi gerekmez. Çünkü bu işi haremde yapmamıştır. Ama eğer bu işi harem dahilinde yaparsa, bir kuzu kurban kesmeli, ayrıca kuş yavrusunun kıymetini de vermelidir.

Eğer (harem dışında avladığı) yabani hayvanlardan olursa; zebra için keffaret olarak bir inek

kurban kesmelidir; deve kuşu içinse, bir dişi deve kurban etmelidir. Eğer buna gücü yetmezse, altmış fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, on sekiz gün oruç tutması gerekir. Eğer (öldürdüğü) bir inek olursa, keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; buna gücü yetmezse, otuz fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, dokuz gün oruç tutmalıdır. Eğer avladığı hayvan bir ceylan olursa, keffaret olarak bir koyun kurban etmelidir; buna gücü yetmezse, on fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, üç gün oruç tutmalıdır.

Eğer bunları haremde dahiline yapmış olursa, cezası iki kat olur. "...Cezası Kabe'ye götürülen bir hayvanı kurban etmektir." Bu, farz olan bir haktır.

Eğer bu işi hac ihramında iken yapmış olursa, "Kâbe'ye götürülen kurbanlığı" farz bir hak olarak Mina'da halkın kurban kestiği yerde kesmelidir. Ama bu işi Umre ihramında yapmış olursa, kurbanlığı Mekke'de Kâbe'nin etrafında kesmelidir. (Keffaretin) iki kat olması nedeniyle de kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer bir tavşan veya tilki avlarsa, bir koyun kurban kesmeli ve koyunun kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer haremde güvercinlerden birini öldürürse, keffaret olarak bir dirhem sadaka vermeli ve bir dirhemle de haremdeki güvercinler için yem almalıdır. Güvercin yavrusu için yarım dirhem, yumurtası için de dirhemde dörtte birini (sadaka) vermelidir.

İhramlı bir şahsın, bilgisizlik yüzünden veya yanlışlıkla yapmış olduğu herhangi bir işin, av hariç, keffareti yoktur. Ama av için, ister, bilgisizlik yüzünden yapmış olsun, ister bilerek, ister yanlışlıkla yapmış olsun, ister kasıtlı, keffaret vermesi gerekir.

Kölenin yapmış olduğu işlerin keffareti, efendisine farz olan miktarda, efendisinin üzerinedir. Ama baliğ olmayan çocuğun yaptığı işlerin keffareti yoktur.

Eğer ihramda olan kimse bu işi yapmayı tekrarlarsa o, Allah'ın kendisinden intikam alacağı kimselerdendir. Eğer ihram halinde, avı başkasına gösterir ve başkası onu öldürürse (yine) ihramda olan kimseye keffaret farz olur. Eğer bu işten vazgeçmezse, keffaretin yanı sıra ahirette azaba duçar olur. Ama eğer pişman olup tövbe ederse, keffaret verdikten sonra artık ahirette azap edilmez.

Eğer avlama niyeti olmaksızın geceleyin yanlışlıkla yuvalarına dokunursa, üzerine bir şey farz olmaz. Ama eğer onu avlarsa, ister gece olsun, ister gündüz, üzerine keffaret farz olur.

Hac için ihrama giren kimse, kurbanlığı Mekke'de kesmelidir.

Me'mun, bu hadisin İmam aleyhi's-selâm'ın dilinden yazılmasını emretti. Daha sonra bu evliliği istemeyen akrabalarına dönüp şöyle dedi: "İçinizde böyle cevap verebilecek bir kimse var mıdır?" Akrabaları: "Vallahi yoktur; kadı da böyle cevap veremezdi." dediler. Sonra: Ey Emir-ül Mü'minin, sen onu bizden daha iyi tanıyormuşsun." dediler.

Bunun üzerine Me'mun şöyle dedi: "Yazıklar olsun size! Siz bu hanedanın, gördüğünüz (normal) insanlar gibi olmadığını bilmiyor musunuz? Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'in Hasan ve Hüseyin aleyhime's-selâm'ın çocukken biatlerini kabul ettiğini ve başka hiçbir çocukla biatlaşmadığını bilmiyor musunuz? Ve babaları Ali aleyhi's-selâm'ın, dokuz yaşında iken Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'e iman ettiğini, Allah ve Resulünün de, onun imanının kabul ettiklerini ve başka hiçbir çocuğun imanının kabul edilmediğini ve Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi, ondan başka hiçbir çocuğu iman etmeye davet etmediğini bilmiyor musunuz? Yine bu neslin birbirlerinden olan tek bir zürriyet olduğunu ve öncekileri için geçerli olan şeylerin sonrakileri hakkında da geçerli olduğunu bilmiyor musunuz?"

İLGİNÇ BİR MESELE

Me'mun, Yahya ibn-i Eksem'den: "İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın, cevabını vermekten aciz kalacağı zor bir mesele sormasını istedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Zina yapan bir kişinin zina yaptığı kadınla evlenmesi hakkında ne dersin; bu helal mıdır?" diye sordu.

İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm şöyle buyurdu: "Kendi nutfesi veya başkasının nutfesinden temizlenene (hamile olup olmadığı anlaşılan) kadar sabretmelidir. Çünkü, onun kendisiyle ilişkide bulunduğu gibi başkasıyla da ilişkide bulunması mümkündür. (Hamile olmadığı anlaşıldıktan) Sonra isterse onunla evlenebilir. Bu kadın, bir kişinin, ilk önce hurmasını haram olarak yediği ve daha sonra da onu satın alarak hurmasını helal olarak yediği bir hurma ağacına benzer."

Bunun üzerine, Yahya susup kaldı. Daha sonra İmam Cevad aleyhi's-selâm, Yahya'ya yönelerek: "Ey Ebu Muhammed! Bir erkeğe sabahleyin haram, kuşluk vakti helal, öğle vakti haram, öğleden sonra helal, ikinci vakti haram, akşamleyin helal, gece yarısı haram, şafakta helal, güneş yükseldiğinde haram ve yine öğle vakti helal olan bir kadın hakkında ne dersin?" dedi.

Yahya ve diğer fakihler, İmam'ın bu sorusundan şaşkına dönüp cevabını vermekten aciz kaldılar.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Allah seni aziz kılsın, kendiniz bu meseleyi bize açıklayın." dedi.

İmam aleyhi's-selâm şöyle buyurdular: "Şu şekilde olur: Adamın biri kendine helal olmayan bir cariye bakar sonra onu satın alır, helal olur; sonra azad eder, neticede ona haram olur; sonra onunla evlenir, helal olur; sonra zihar eder (senin sırtın annemin sırtı gibidir der), haram olur; sonra ziharın keffaretini verir, helal olur; sonra (bir defa) boşar haram olur; daha sonra talaktan rucu' eder, helal olur; sonra İslam'dan çıkar, kadın kendisine haram olur, sonra tövbe ederek İslam'a döner, önceki nikahıyla (yeni bir nikaha ihtiyaç olmaksızın) karısı kendisine helal olur. Nitekim Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi kendi kızı Zeyneb'in Ebu-l Âs ibn-i Rabi ile olan önceki nikahını, müslüman olduğunda da geçerli kabul ettiler.

KISA SÖZLERİ

1- Adamın biri: "Bana nasihat edin." deyince İmam (a.s): "Kabul eder misin? diye sordu. O adam: "Evet, kabul ederim." dedi. İmam şöyle buyurdular: "Sabrı kendine yastık et, fakirlikten çekinme, şehvetleri (lezzetleri) terket, heva ve hevese muhalefet et ve bil ki, Allah'ın gözünden uzaklaşamazsınız. Öyleyse nasıl bir halde olacağına dikkat et."

2- Allah-u Teâla peygamberlerden birine şöyle vahyetti: "Dünyadan el çekmen (zahid olman), sana peşin bir rahatlık kazandırır. Her şeyden kopup bana yönelmen, seni bana aziz kılar. (Sonuçta bunların hepsi kendin içindir.) Ama benim için düşmanımla düşman veya dostumla dost oldun mu?"

3- İmam için götürülmekte olan değerli bir kumaş, yolun yarısında çalınır. Kumaşı götürmekle sorumlu olan şahıs, bir mektup yazarak olayı İmam'a bildirir. Bunun üzerine İmam kendi mübarek yazısıyla şöyle bir mektup yazar: "Bizim hem canımız ve hem de malımız Allah'ın, tatlı

bağışlarından ve emanet edilen ödünçlerindendir. Dilediği şeyden, bizi memnurluk ve hoşnutlukla faydalandırır. Dilediği şeyi de, ecir ve sevap karşısında bizden alır. Kimin sabırsızlığı, sabrına galip gelirse, ecir yok olur. Biz bu durumdan Allah'a sığınırız."

4- Kim bir işe şahit olur da onu sevmese o işte bulunmayan kimse gibi olur. Kim de bir işte bulunmayıp da o işe razı olursa, o işte bulunan kimse gibi olur.

5- Kim bir konuşanı dinlerse, ona tapmış olur. Konuşan Allah'tan konuşursa, dinleyen Allah'a tapmış olur; konuşan Şeytan'ın dilinden konuşursa, dinleyen Şeytan'a tapmış olur.

6- Davud ibn-i Kasım şöyle diyor: İmam Cevad'dan "Samed"in manası nedir?" diye sordum. İmam (a.s): "Samed boşluğu olmayandır." dedi İmam'a "Samedden maksat içi olma-yandır diyorlar." dedim. İmam: "İçerik olan her şeyin boşluğu da vardır." diye buyurdular.

7- Ebu Haşim-i Caferi şöyle diyor: "İmam aleyhi's-selâm'ın, Me'mun'un kızı Ümm-ü Fazl ile evlendiği gün İmam'a: "Ey mevlam, bugünün bereketi bize çok büyüktür." dedim. İmam (a.s) buyurdular ki: "Ey Ebu Haşim, bugün Allah'ın bereketleri bize çok büyüktür?" "Evet, öyledir ey mevlam; bugün ne söylemem gerekir?" dedim. İmam: "Hayrın sana ulaşması için hayır söyle." buyurdular. "Ey mevlam, dikkatle bunu yapacağım." dedim. İmam aleyhi's-selâm: "Bu durumda hidayete kavuşur ve hayırdan başka bir şey görmezsin." diye buyurdular.

8- İmam dostlarından birine şöyle yazdı: "Bu dünyada birbirimizden ayırırız. Ama (ahirette) kimin fikri ve inancı, arkadaşının fikir ve inancının aynısı olursa, nerede olursa olsun o da onunla birlikte olur. Asıl yerleşme yurdu, ahiret yurdudur."

9- Tövbeyi geciktirmek, aldanmaktır. Vazifeleri hep sonraya ertelemek ise şaşkınlıktır. (Günah işlemek amacıyla) Allah'a karşı bahane aramak, helak olmaya sebep olur. Günah işlemekte ısrar etmek, kendini Allah'ın tuzağından güvende bilmenin sonucudur. (Oysa) "...Allah'ın tuzak kurmasından, hüsrana uğrayan topluluktan başkası güvende olmaz."

10- İmam aleyhi's-selâm'ı, Medine'den Kufe'ye götüren bir deveci, İmam ona ücret olarak dört yüz dinar verdiği halde yine çene çalınca şöyle buyurdular: "Sübhanellah, kulların şükürü kesilmezse, Allah'ın bol bağışının kesilmeyeceğini bilmiyor musun?"

11- Kadınların Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi'e biat etmesi şöyle idi: Resulullah elini, içerisinde su bulunan bir kaba daldırıp çıkarıyor, daha sonra kadınlar, Allah'a ikrar ve iman, Resulünün de kendilerinden aldığı ahdi tasdik etmek amacıyla ellerini o kabın içerisine daldırıyorlardı.”

12- Bir şeyi (iş) sağlamlaşmadan önce açıklamak, o şeyin (işin) bozulmasına sebep olur.

13- Mü'min, Allah'tan olan bir başarıya, nefsinden olan bir öğütçüye ve nasihatçının da nasihatını kabul etmeye muhtaçtır.

- İmam Muhammed Taki (a.s), o zaman dokuz yaşında idi.

- Ebu Cafer, İmam Muhammed Taki'nin künyesidir.

- İmam Muhammed Taki'nin lakaplarından biri de “Cevad”dır.

- Nur/32.

- Maide/95.

- Maide/95.

- A'raf/99.

İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'DAN, NAKLEDİLEN HADİSLER

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İmam Muhammed Taki (a.s)'dan, Züht, Hikmet, Öğüt Ve Benzeri Konularda Nakledilen Sözler

İmam (a.s)'ın, İhram Halinde BİR Av Öldüren Kimsenin Hükümü Hakkında Verdiği Cevap

Me'mun, kızı Ümm-ü Fazl'ı, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'la evlendirmeye karar aldığıında, yakın akrabaları toplanıp Me'mun'a şöyle dediler: "Ey Emir-ül Mü'minin, Allah aşkına, sahip olduğumuz makamı ve giydiğimiz izzet elbisesini (yani hilafet makamını), Beni Abbas hanedanından çıkarma. Bizimle, Ali evlatları arasında eskiden beri varolan ihtilafları biliyorsun."

Me'mun şöyle dedi: "Susun, Allah'a and olsun ki ben, onun (İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın) hakkında hiçbirinizin sözünü kabul etmiyeceğim."

Onlar: "Ey Emir-ül Mü'minin, kendi kızını ve gözünün nurunu, Allah'ın dininin hükümlerini bilmeyen, helalı haramdan ve farzı sünnetten ayırt edemeyen bir çocukla mı evlendiriyorsun? Onun edep öğrenmesi, Kur'ân okuması ve helalı haramdan ayırt etmesine kadar beklesen daha iyi olur." dediler.

Me'mun: "O sizin hepinizden daha fakihdir" dedi ve şöyle devam etti: "O, Allah'ı, Resulünü, sünnetini ve ahkâmını (sizden) daha iyi biliyor. O, Kur'an okumakta, Kur'an'ın muhkem ve müteşabihini, nasih ve mensuhunu, zahir ve batınını, has ve âmmını, tenzil ve te'vilini bilme hususunda hepinizden daha üstündür. Dilediğiniz şeyi ondan sorun; eğer durum, dediğiniz gibi olursa, sözünüzü kabul ederim. Ama benim dediğim şekilde olursa, o zaman onun, sizin yerinize geçmesi gerektiğini anlamış olurum."

Bunun üzerine mecliste hazır bulunanlar, Me'mun'un yanından ayrılıp o günün başkadısı olan Yahya ibn-i Eksem'i çağırdılar. Meseleyi ona açıp, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın cevabını bilemeyeceği zor bir fikhî mesele hazırlamasını istediler; bu iş için ona özel hediyeler vaad ettiler.

Onlar ve İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm Me'mun'un meclisinde bir araya geldiklerinde, onlardan biri "Ey Emir-ül Mü'minin! Yahya ibn-i Eksem'in soru sormasına müsaade eder misiniz?" dedi.

Me'mun: "Ey Yahya! Ebu Cafer'in fıkhıta ne derecede yüce makama sahip olduğunu bilmen için dilediğin fıkhi soruyu ondan sor." dedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Allah seni salihlerden kılsın, ihram halinde bir av öldüren şahıs hakkında ne dersin?" dedi.

İmam Cevad aleyhi's-selâm şöyle buyurdular:

"Avı haremın dışında mı öldürmüş, içeriğinde mı? Söz konusu kimse hükme alim miydi, cahil miydi? Kasıtlı olarak mı bu işi yapmış, kasıtsız olarak mı? Avlayan adam köle miydi, hür müydü? Çocuk muydu, büyük müydü? İlk defası mıydı, daha önceden de bu işi yapmış mıydı? (Avlanan hayvan) kuşlardan mıydı, yoksa başka türden mi? Kuş ise yavru muydu, yoksa büyük müydü? Avlayan, bu işi tekrarlamak isteyen birisi mi, yoksa yaptığından pişman olan biri mi? Bu işi geceleyin ve o hayvan yuvasında bulunduğu bir zamanda mı yapmış, yoksa gündüz ve açıkta mı? Bu adam, hac ihramında mıydı, yoksa Umre ihramında mı?"

(Bu sorular karşısında) Yahya donup kaldı; onun bu halini mecliste bulunanların hepsi anladı ve Ebu Cafer'in verdiği bu cevap herkesi şaşkına döndürdü.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Nikâh hutbesini okuyayım mı?" dedi. İmam aleyhi's-selâm: "Evet, okuyabilirsin ey Emir-ül Mü'minin." diye buyurdular.

Bunun üzerine Me'mun, şu hutbeyi okudu: "Nimetine ikrar olsun diye Allah'a hamd ederim. Azametini yüceltmek için O'ndan başka bir ilah olmadığına şehadet ederim. İsmi geldiğinde Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine Allah'ın selamı olsun. Allah'a hamd ve Peygamber'e salat ve selamdan sonra; Allah'ın bütün mahlukata olan kesin hükümlerinden biri de onları, helal yolla haramdan ihtiyaçsız kılmasıdır. Allah-u Teâla buyuruyor ki: "İçinizden evli olmayanları, kölelerinizden ve cariyelerinizden salih olanları evlendirin; eğer fakir iseler, Allah kendi fazlından onları zengin eder. Allah geniş nimet sahibidir, bilendir." Muhammed ibn-i Ali (İmam Cevad aleyhi's-selâm), Abdullah'ın (Me'mun'un) kızı Ümm-ü Fazl'a evlenme teklifinde bulundu, beş yüz dirhem ona mihir tayin etti ve ben de (kızımı) ona tezvic ettim. Ey Eba Cafer! Kabul ediyor musun?" İmam aleyhi's-selâm: Ben de bu evliliğı, bu miktar mihirle kabul ettim." buyurdular.

Me'mun, nikâh töreninden sonra bir düğün ziyafeti düzenledi; yakınlarını, önde gelenleri ve devlet memurlarını kendi makam ve mevkilerine göre ödüllendirdi ve her sınıfa layık olan bağışta bulundu.

Mecliste bulunanların çoğu dağıldığında Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Eğer uygun görüyorsanız, av öldürmekle ilgili bu sınıfların her birine farz olan keffareti bize açıklayınız." dedi.

İmam aleyhi's-selâm buyurdular ki: "Eğer ihram halinde olan şahıs, haremın dışında bir av öldürürse ve av büyük kuşlardan olursa; keffaret olarak bir koyun kurban kesmelidir. Eğer bu amel haremın dahilinde yapılmış olursa, keffareti iki kat olur.

Eğer haremın haricinde bir kuş yavrusunu öldürmüş olursa, o zaman keffaret olarak sütten kesilen bir kuzu kurban kesmelidir; kuş yavrusunun kıymetini vermesi gerekmez. Çünkü bu işi haremde yapmamıştır. Ama eğer bu işi haremın dahilinde yaparsa, bir kuzu kurban kesmeli, ayrıca kuş yavrusunun kıymetini de vermelidir.

Eğer (haremın dışında avladığı) yabani hayvanlardan olursa; zebra için keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; deve kuşu içinse, bir dişi deve kurban etmelidir. Eğer buna gücü yetmezse, altmış fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, on sekiz gün oruç tutması gerekir. Eğer (öldürdüğü) bir inek olursa, keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; buna gücü yetmezse, otuz fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, dokuz gün oruç tutmalıdır. Eğer avladığı hayvan bir ceylan olursa, keffaret olarak bir koyun kurban etmelidir; buna gücü yetmezse, on fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, üç gün oruç tutmalıdır.

Eğer bunları haremın dahilinde yapmış olursa, cezası iki kat olur. "...Cezası Kabe'ye götürülen bir hayvanı kurban etmektir." Bu, farz olan bir haktır.

Eğer bu işi hac ihramında iken yapmış olursa, "Kâbe'ye götürülen kurbanlığı" farz bir hak olarak Mina'da halkın kurban kestiği yerde kesmelidir. Ama bu işi Umre ihramında yapmış olursa, kurbanlığı Mekke'de Kâbe'nin etrafında kesmelidir. (Keffaretin) iki kat olması nedeniyle de kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer bir tavşan veya tilki avlarsa, bir koyun kurban kesmeli ve koyunun kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer haremın güvercinlerden birini öldürürse, keffaret olarak bir dirhem sadaka vermeli ve bir dirhemle de haremdeki güvercinler için yem almalıdır. Güvercin yavrusu için yarım dirhem, yumurtası için de dirhemın dörtte birini (sadaka) vermelidir.

İhramlı bir şahsın, bilgisizlik yüzünden veya yanlışlıkla yapmış olduğu herhangi bir işin, av hariç, keffareti yoktur. Ama av için, ister, bilgisizlik yüzünden yapmış olsun, ister bilerek, ister

yanlışlıkla yapmış olsun, ister kasıtle, keffaret vermesi gerekir.

Kölenin yapmış olduğu işlerin keffareti, efendisine farz olan miktarda, efendisinin üzerinedir.

Ama baliğ olmayan çocuğun yaptığı işlerin keffareti yoktur.

Eğer ihramda olan kimse bu işi yapmayı tekrarlarsa o, Allah'ın kendisinden intikam alacağı kimselerdendir. Eğer ihram halinde, avı başkasına gösterir ve başkası onu öldürürse (yine)

ihramda olan kimseye keffaret farz olur. Eğer bu işten vazgeçmezse, keffaretin yanı sıra ahirette azaba duçar olur. Ama eğer pişman olup tövbe ederse, keffaret verdikten sonra artık ahirette azap edilmez.

Eğer avlama niyeti olmaksızın geceleyin yanlışlıkla yuvalarına dokunursa, üzerine bir şey farz olmaz. Ama eğer onu avlarsa, ister gece olsun, ister gündüz, üzerine keffaret farz olur.

Hac için ihrama giren kimse, kurbanlığı Mekke'de kesmelidir.

Me'mun, bu hadisin İmam aleyhi's-selâm'ın dilinden yazılmasını emretti. Daha sonra bu evliliği istemeyen akrabalarına dönüp şöyle dedi: "İçinizde böyle cevap verebilecek bir kimse var mıdır?" Akrabaları: "Vallahi yoktur; kadı da böyle cevap veremezdi." dediler. Sonra: Ey Emir-ül Mü'minin, sen onu bizden daha iyi tanıyormuşsun." dediler.

Bunun üzerine Me'mun şöyle dedi: "Yazıklar olsun size! Siz bu hanedanın, gördüğünüz (normal) insanlar gibi olmadığını bilmiyor musunuz? Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'in Hasan ve Hüseyin aleyhime's-selâm'ın çocukken biatlerini kabul ettiğini ve başka hiçbir çocukla biatlaşmadığını bilmiyor musunuz? Ve babaları Ali aleyhi's-selâm'ın, dokuz yaşında iken Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'e iman ettiğini, Allah ve Resulünün de, onun imanının kabul ettiklerini ve başka hiçbir çocuğun imanının kabul edilmediğini ve Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi, ondan başka hiçbir çocuğu iman etmeye davet etmediğini bilmiyor musunuz? Yine bu neslin birbirlerinden olan tek bir zürriyet olduğunu ve öncekileri için geçerli olan şeylerin sonrakileri hakkında da geçerli olduğunu bilmiyor musunuz?"

İLGİNÇ BİR MESELE

Me'mun, Yahya ibn-i Eksem'den: "İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın, cevabını vermekten

aciz kalacağı zor bir mesele sormasını istedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Zina yapan bir kişinin zina yaptığı kadınla evlenmesi hakkında ne dersin; bu helal midir?" diye sordu.

İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm şöyle buyurdu: "Kendi nüttesi veya başkasının nüttesinden temizlenene (hamile olup olmadığı anlaşılan) kadar sabretmelidir. Çünkü, onun kendisiyle ilişkide bulunduğu gibi başkasıyla da ilişkide bulunması mümkündür. (Hamile olmadığı anlaşıldıktan) Sonra isterse onunla evlenebilir. Bu kadın, bir kişinin, ilk önce hurmasını haram olarak yediği ve daha sonra da onu satın alarak hurmasını helal olarak yediği bir hurma ağacına benzer."

Bunun üzerine, Yahya susup kaldı. Daha sonra İmam Cevad aleyhi's-selâm, Yahya'ya yönelerek: "Ey Ebu Muhammed! Bir erkeğe sabahleyin haram, kuşluk vakti helal, öğle vakti haram, öğleden sonra helal, ikindi vakti haram, akşamleyin helal, gece yarısı haram, şafakta helal, güneş yükseldiğinde haram ve yine öğle vakti helal olan bir kadın hakkında ne dersin?" dedi.

Yahya ve diğer fakihler, İmam'ın bu sorusundan şaşkına dönüp cevabını vermekten aciz kaldılar.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Allah seni aziz kılsın, kendiniz bu meseleyi bize açıklayın." dedi.

İmam aleyhi's-selâm şöyle buyurdular: "Şu şekilde olur: Adamın biri kendine helal olmayan bir cariye bakar sonra onu satın alır, helal olur; sonra azad eder, neticede ona haram olur; sonra onunla evlenir, helal olur; sonra zihar eder (senin sırtın annemin sırtı gibidir der), haram olur; sonra ziharin keffaretini verir, helal olur; sonra (bir defa) boşar haram olur; daha sonra talaktan rucu' eder, helal olur; sonra İslam'dan çıkar, kadın kendisine haram olur, sonra tövbe ederek İslam'a döner, önceki nikahıyla (yeni bir nikaha ihtiyaç olmaksızın) karısı kendisine helal olur. Nitekim Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi kendi kızı Zeyneb'in Ebu-l Âs ibn-i Rabi ile olan önceki nikahını, müslüman olduğunda da geçerli kabul ettiler.

KISA SÖZLERİ

1- Adamın biri: "Bana nasihat edin." deyince İmam (a.s): "Kabul eder misin? diye sordu. O

adam: "Evet, kabul ederim." dedi. İmam şöyle buyurdular: "Sabrı kendine yastık et, fakirlikten çekinme, şehvetleri (lezzetleri) terket, heva ve hevese muhalefet et ve bil ki, Allah'ın gözünden uzaklaşamazsınız. Öyleyse nasıl bir halde olacağına dikkat et."

2- Allah-u Teâla peygamberlerden birine şöyle vahyetti: "Dünyadan el çekmen (zahid olman), sana peşin bir rahatlık kazandırır. Her şeyden kopup bana yönelmen, seni bana aziz kılar. (Sonuçta bunların hepsi kendin içindir.) Ama benim için düşmanımla düşman veya dostumla dost oldun mu?"

3- İmam için götürülmekte olan değerli bir kumaş, yolun yarısında çalınır. Kumaşı götürmekle sorumlu olan şahıs, bir mektup yazarak olayı İmam'a bildirir. Bunun üzerine İmam kendi mübarek yazısıyla şöyle bir mektup yazar: "Bizim hem canımız ve hem de malımız Allah'ın, tatlı bağışlarından ve emanet edilen ödünçlerindendir. Dilediği şeyden, bizi memnunk ve hoşnutlukla faydalandırır. Dilediği şeyi de, ecir ve sevap karşısında bizden alır. Kimin sabırsızlığı, sabrına galip gelirse, ecri yok olur. Biz bu durumdan Allah'a sığınırız."

4- Kim bir işe şahit olur da onu sevmezse o işte bulunmayan kimse gibi olur. Kim de bir işte bulunmayıp da o işe razı olursa, o işte bulunan kimse gibi olur.

5- Kim bir konuşanı dinlerse, ona tapmış olur. Konuşan Allah'tan konuşursa, dinleyen Allah'a tapmış olur; konuşan Şeytan'ın dilinden konuşursa, dinleyen Şeytan'a tapmış olur.

6- Davud ibn-i Kasım şöyle diyor: İmam Cevad'dan "Samed"in manası nedir?" diye sordum. İmam (a.s): "Samed boşluğu olmayandır." dedi İmam'a "Samedden maksat içi olma-yandır diyorlar." dedim. İmam: "İç i olan her şeyin boşluğu da vardır." diye buyurdular.

7- Ebu Haşim-i Caferi şöyle diyor: "İmam aleyhi's-selâm'ın, Me'mun'un kızı Ümm-ü Fazl ile evlendiği gün İmam'a: "Ey mevlam, bugünün bereketi bize çok büyüktür." dedim. İmam (a.s) buyurdular ki: "Ey Ebu Haşim, bugün Allah'ın bereketleri bize çok büyüktür?" "Evet, öyledir ey mevlam; bugün ne söylemem gerekir?" dedim. İmam: "Hayrın sana ulaşması için hayır söyle." buyurdular. "Ey mevlam, dikkatle bunu yapacağım." dedim. İmam aleyhi's-selâm: "Bu durumda hidayete kavuşur ve hayırdan başka bir şey görmezsin." diye buyurdular.

8- İmam dostlarından birine şöyle yazdı: "Bu dünyada birbirimizden ayırırız. Ama (ahirette)

kimin fikri ve inancı, arkadaşının fikir ve inancının aynısı olursa, nerede olursa olsun o da onunla birlikte olur. Asıl yerleşme yurdu, ahiret yurdudur.”

9- Tövbeyi geciktirmek, aldanmaktır. Vazifeleri hep sonraya ertelemek ise şaşkınlıktır. (Günah işlemek amacıyla) Allah'a karşı bahane aramak, helak olmaya sebep olur. Günah işlemekte ısrar etmek, kendini Allah'ın tuzağından güvende bilmenin sonucudur. (Oysa) “...Allah'ın tuzak kurmasından, hüsrana uğrayan topluluktan başkası güvende olmaz.”

10- İmam aleyhi's-selâm'ı, Medine'den Kufe'ye götüren bir deveci, İmam ona ücret olarak dört yüz dinar verdiği halde yine çene çalınca şöyle buyurdular: "Sübhanellah, kulların şükrü kesilmezse, Allah'ın bol bağışının kesilmeyeceğini bilmiyor musun?"

11- Kadınların Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi'e biat etmesi şöyle idi: Resulullah elini, içerisinde su bulunan bir kaba daldırıp çıkarıyor, daha sonra kadınlar, Allah'a ikrar ve iman, Resulünün de kendilerinden aldığı ahdi tasdik etmek amacıyla ellerini o kabın içerisine daldırıyorlardı.”

12- Bir şeyi (iş) sağlamlaşmadan önce açıklamak, o şeyin (işin) bozulmasına sebep olur.

13- Mü'min, Allah'tan olan bir başarıya, nefsinden olan bir öğütçüye ve nasihatçının da nasihatını kabul etmeye muhtaçtır.

- İmam Muhammed Takı (a.s), o zaman dokuz yaşında idi.

- Ebu Cafer, İmam Muhammed Taki'nin künyesidir.

- İmam Muhammed Taki'nin lakaplarından biri de “Cevad”dır.

- Nur/32.

- Maide/95.

- Maide/95.

İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'DAN, NAKLEDİLEN HADİSLER

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İmam Muhammed Taki (a.s)'dan, Züht, Hikmet, Öğüt Ve Benzeri Konularda Nakledilen Sözler

İmam (a.s)'ın, İhram Halinde B İr Av Öldüren Kimsenin Hükmü Hakkında Verdiği Cevap

Me'mun, kızı Ümm-ü Fazl'ı, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'la evlendirmeye karar aldığında, yakın akrabaları toplanıp Me'mun'a şöyle dediler: "Ey Emir-ül Mü'minin, Allah aşkına, sahip olduğumuz makamı ve giydiğimiz izzet elbisesini (yani hilafet makamını), Beni Abbas hanedanından çıkarma. Bizimle, Ali evlatları arasında eskiden beri varolan ihtilafları biliyorsun."

Me'mun şöyle dedi: "Susun, Allah'a and olsun ki ben, onun (İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın) hakkında hiçbirinizin sözünü kabul etmiyeceğim."

Onlar: "Ey Emir-ül Mü'minin, kendi kızını ve gözünün nurunu, Allah'ın dininin hükümlerini bilmeyen, helalı haramdan ve farzı sünnetten ayırt edemeyen bir çocukla mı evlendiriyorsun? Onun edep öğrenmesi, Kur'ân okuması ve helalı haramdan ayırt etmesine kadar beklesen daha iyi olur." dediler.

Me'mun: "O sizin hepinizden daha fakihtir" dedi ve şöyle devam etti: "O, Allah'ı, Resulünü, sünnetini ve ahkâmını (sizden) daha iyi biliyor. O, Kur'an okumakta, Kur'an'ın muhkem ve müteşabihini, nasih ve mensuhunu, zahir ve batınını, has ve âmmını, tenzil ve te'vilini bilme hususunda hepinizden daha üstündür. Dilediğiniz şeyi ondan sorun; eğer durum, dediğiniz gibi olursa, sözünüzü kabul ederim. Ama benim dediğim şekilde olursa, o zaman onun, sizin yerinize geçmesi gerektiğini anlamış olurum."

Bunun üzerine mecliste hazır bulunanlar, Me'mun'un yanından ayrılıp o günün başkadısı olan Yahya ibn-i Eksem'i çağırdılar. Meseleyi ona açıp, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın

cevabını bilemeyeceği zor bir fıkî mesele hazırlamasını istediler; bu iş için ona özel hediyeler
vaad ettiler.

Onlar ve İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm Me'mun'un meclisinde bir araya geldiklerinde,
onlardan biri "Ey Emir-ül Mü'minin! Yahya ibn-i Eksem'in soru sormasına müsaade eder
misiniz?" dedi.

Me'mun: "Ey Yahya! Ebu Cafer'in fıkhîta ne derecede yüce makama sahip olduğunu bilmen için
dilediğin fıkhi soruyu ondan sor." dedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Allah seni salihlerden kılsın, ihram halinde bir av öldüren şahıs hakkında
ne dersin?" dedi.

İmam Cevad aleyhi's-selâm şöyle buyurdular:

"Avı harem dışında mı öldürmüş, içerisinde mi? Söz konusu kimse hükme alim miydi, cahil
miydi? Kasıtlı olarak mı bu işi yapmış, kasıtsız olarak mı? Avlayan adam köle miydi, hür müydü?
Çocuk muydu, büyük müydü? İlk defası mıydı, daha önceden de bu işi yapmış mıydı? (Avlanan
hayvan) kuşlardan mıydı, yoksa başka türden mi? Kuş ise yavru muydu, yoksa büyük müydü?
Avlayan, bu işi tekrarlamak isteyen birisi mi, yoksa yaptığından pişman olan biri mi? Bu işi
geceleyin ve o hayvan yuvasında bulunduğu bir zamanda mı yapmış, yoksa gündüz ve açıkta
mı? Bu adam, hac ihramında mıydı, yoksa Umre ihramında mı?"

(Bu sorular karşısında) Yahya donup kaldı; onun bu halini mecliste bulunanların hepsi anladı ve
Ebu Cafer'in verdiği bu cevap herkesi şaşkına döndürdü.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Nikâh hutbesini okuyayım mı?" dedi. İmam aleyhi's-selâm: "Evet,
okuyabilirsin ey Emir-ül Mü'minin." diye buyurdular.

Bunun üzerine Me'mun, şu hutbeyi okudu: "Nimetine ikrar olsun diye Allah'a hamd ederim.
Azametini yüceltmek için O'ndan başka bir ilah olmadığına şهادet ederim. İsmi geldiğinde
Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine Allah'ın selamı olsun. Allah'a hamd ve Peygamber'e salat ve
selamdan sonra; Allah'ın bütün mahlukata olan kesin hükümlerinden biri de onları, helal yolla
haramdan ihtiyaçsız kılmasıdır. Allah-u Teâla buyuruyor ki: "İçinizden evli olmayanları,

kölelerinizden ve cariyelerinizden salih olanları evlendirin; eğer fakir iseler, Allah kendi fazlından onları zengin eder. Allah geniş nimet sahibidir, bilendir." Muhammed ibn-i Ali (İmam Cevad aleyhi's-selâm), Abdullah'ın (Me'mun'un) kızı Ümm-ü Fazl'a evlenme teklifinde bulundu, beş yüz dirhem ona mihir tayin etti ve ben de (kızımı) ona tezvic ettim. Ey Eba Cafer! Kabul ediyor musun?" İmam aleyhi's-selâm: Ben de bu evliliği, bu miktar mihirle kabul ettim." buyurdular.

Me'mun, nikâh töreninden sonra bir düğün ziyafeti düzenledi; yakınlarını, önde gelenleri ve devlet memurlarını kendi makam ve mevkilerine göre ödüllendirdi ve her sınıfa layık olan başta bulundu.

Mecliste bulunanların çoğu dağıldığında Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Eğer uygun görüyorsanız, av öldürmekle ilgili bu sınıfların her birine farz olan keffareti bize açıklayınız." dedi.

İmam aleyhi's-selâm buyurdular ki: "Eğer ihram halinde olan şahıs, harem dışında bir av öldürürse ve av büyük kuşlardan olursa; keffaret olarak bir koyun kurban kesmelidir. Eğer bu amel harem dahilinde yapılmış olursa, keffareti iki kat olur.

Eğer harem haricinde bir kuş yavrusunu öldürmüş olursa, o zaman keffaret olarak sütten kesilen bir kuzu kurban kesmelidir; kuş yavrusunun kıymetini vermesi gerekmez. Çünkü bu işi haremde yapmamıştır. Ama eğer bu işi harem dahilinde yaparsa, bir kuzu kurban kesmeli, ayrıca kuş yavrusunun kıymetini de vermelidir.

Eğer (harem dışında avladığı) yabani hayvanlardan olursa; zebra için keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; deve kuşu içinse, bir dişi deve kurban etmelidir. Eğer buna gücü yetmezse, altmış fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, on sekiz gün oruç tutması gerekir. Eğer (öldürdüğü) bir inek olursa, keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; buna gücü yetmezse, otuz fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, dokuz gün oruç tutmalıdır. Eğer avladığı hayvan bir ceylan olursa, keffaret olarak bir koyun kurban etmelidir; buna gücü yetmezse, on fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, üç gün oruç tutmalıdır.

Eğer bunları harem dahilinde yapmış olursa, cezası iki kat olur. "...Cezası Kabe'ye götürülen bir hayvanı kurban etmektir." Bu, farz olan bir haktır.

Eğer bu işi hac ihramında iken yapmış olursa, "Kâbe'ye götürülen kurbanlığı" farz bir hak olarak

Mina'da halkın kurban kestiği yerde kesmelidir. Ama bu işi Umre ihramında yapmış olursa, kurbanlığı Mekke'de Kâbe'nin etrafında kesmelidir. (Keffaretin) iki kat olması nedeniyle de kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer bir tavşan veya tilki avlarsa, bir koyun kurban kesmeli ve koyunun kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer haremın güvercinlerden birini öldürürse, keffaret olarak bir dirhem sadaka vermeli ve bir dirhemle de haremdeki güvercinler için yem almalıdır. Güvercin yavrusu için yarım dirhem, yumurtası için de dirhemın dörtte birini (sadaka) vermelidir.

İhramlı bir şahsın, bilgisizlik yüzünden veya yanlışlıkla yapmış olduğu herhangi bir işin, av hariç, keffareti yoktur. Ama av için, ister, bilgisizlik yüzünden yapmış olsun, ister bilerek, ister yanlışlıkla yapmış olsun, ister kasıtle, keffaret vermesi gerekir.

Kölenin yapmış olduğu işlerin keffareti, efendisine farz olan miktarda, efendisinin üzerinedir. Ama baliğ olmayan çocuğun yaptığı işlerin keffareti yoktur.

Eğer ihramda olan kimse bu işi yapmayı tekrarlarsa o, Allah'ın kendisinden intikam alacağı kimselerdendir. Eğer ihram halinde, avı başkasına gösterir ve başkası onu öldürürse (yine) ihramda olan kimseye keffaret farz olur. Eğer bu işten vazgeçmezse, keffaretin yanı sıra ahirette azaba duçar olur. Ama eğer pişman olup tövbe ederse, keffaret verdikten sonra artık ahirette azap edilmez.

Eğer avlama niyeti olmaksızın geceleyin yanlışlıkla yuvalarına dokunursa, üzerine bir şey farz olmaz. Ama eğer onu avlarsa, ister gece olsun, ister gündüz, üzerine keffaret farz olur.

Hac için ihrama giren kimse, kurbanlığı Mekke'de kesmelidir.

Me'mun, bu hadisin İmam aleyhi's-selâm'ın dilinden yazılmasını emretti. Daha sonra bu evliliği istemeyen akrabalarına dönüp şöyle dedi: "İçinizde böyle cevap verebilecek bir kimse var mıdır?" Akrabaları: "Vallahi yoktur; kadı da böyle cevap veremezdi." dediler. Sonra: Ey Emir-ül Mü'minin, sen onu bizden daha iyi tanıyormuşsun." dediler.

Bunun üzerine Me'mun şöyle dedi: "Yazıklar olsun size! Siz bu hanedanın, gördüğünüz (normal) insanlar gibi olmadığını bilmiyor musunuz? Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'in Hasan ve Hüseyin aleyhime's-selâm'ın çocukken biatlerini kabul ettiğini ve başka hiçbir çocukla biatlaşmadığını bilmiyor musunuz? Ve babaları Ali aleyhi's-selâm'ın, dokuz yaşında iken Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'e iman ettiğini, Allah ve Resulünün de, onun imanının kabul ettiklerini ve başka hiçbir çocuğun imanının kabul edilmediğini ve Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi, ondan başka hiçbir çocuğu iman etmeye davet etmediğini bilmiyor musunuz? Yine bu neslin birbirlerinden olan tek bir zürriyet olduğunu ve öncekileri için geçerli olan şeylerin sonrakileri hakkında da geçerli olduğunu bilmiyor musunuz?"

İLGİNÇ BİR MESELE

Me'mun, Yahya ibn-i Eksem'den: "İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın, cevabını vermekten aciz kalacağı zor bir mesele sormasını istedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Zina yapan bir kişinin zina yaptığı kadınla evlenmesi hakkında ne dersin; bu helal midir?" diye sordu.

İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm şöyle buyurdu: "Kendi nutfesi veya başkasının nutfesinden temizlenene (hamile olup olmadığı anlaşılan) kadar sabretmelidir. Çünkü, onun kendisiyle ilişkide bulunduğu gibi başkasıyla da ilişkide bulunması mümkündür. (Hamile olmadığı anlaşıldıktan) Sonra isterse onunla evlenebilir. Bu kadın, bir kişinin, ilk önce hurmasını haram olarak yediği ve daha sonra da onu satın alarak hurmasını helal olarak yediği bir hurma ağacına benzer."

Bunun üzerine, Yahya susup kaldı. Daha sonra İmam Cevad aleyhi's-selâm, Yahya'ya yönelerek: "Ey Ebu Muhammed! Bir erkeğe sabahleyin haram, kuşluk vakti helal, öğle vakti haram, öğleden sonra helal, ikinci vakti haram, akşamleyin helal, gece yarısı haram, şafakta helal, güneş yükseldiğinde haram ve yine öğle vakti helal olan bir kadın hakkında ne dersin?" dedi.

Yahya ve diğer fakihler, İmam'ın bu sorusundan şaşkına dönüp cevabını vermekten aciz kaldılar.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Allah seni aziz kılsın, kendiniz bu meseleyi bize açıklayın." dedi.

İmam aleyhi's-selâm şöyle buyurdular: "Şu şekilde olur: Adamın biri kendine helal olmayan bir cariye bakar sonra onu satın alır, helal olur; sonra azad eder, neticede ona haram olur; sonra onunla evlenir, helal olur; sonra zihar eder (senin sırtın annemin sırtı gibidir der), haram olur; sonra ziharın keffaretini verir, helal olur; sonra (bir defa) boşar haram olur; daha sonra talaktan rucu' eder, helal olur; sonra İslam'dan çıkar, kadın kendisine haram olur, sonra tövbe ederek İslam'a döner, önceki nikahıyla (yeni bir nikaha ihtiyaç olmaksızın) karısı kendisine helal olur. Nitekim Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi kendi kızı Zeyneb'in Ebu-l Âs ibn-i Rabi ile olan önceki nikahını, müslüman olduğunda da geçerli kabul ettiler.

KISA SÖZLERİ

- 1- Adamın biri: "Bana nasihat edin." deyince İmam (a.s): "Kabul eder misin? diye sordu. O adam: "Evet, kabul ederim." dedi. İmam şöyle buyurdular: "Sabrı kendine yastık et, fakirlikten çekinme, şehvetleri (lezzetleri) terket, heva ve hevese muhalefet et ve bil ki, Allah'ın gözünden uzaklaşamazsınız. Öyleyse nasıl bir halde olacağına dikkat et."
- 2- Allah-u Teâla peygamberlerden birine şöyle vahyetti: "Dünyadan el çekmen (zahid olman), sana peşin bir rahatlık kazandırır. Her şeyden kopup bana yönelmen, seni bana aziz kılar. (Sonuçta bunların hepsi kendin içindir.) Ama benim için düşmanımla düşman veya dostumla dost oldun mu?"
- 3- İmam için götürülmekte olan değerli bir kumaş, yolun yarısında çalınır. Kumaşı götürmekle sorumlu olan şahıs, bir mektup yazarak olayı İmam'a bildirir. Bunun üzerine İmam kendi mübarek yazısıyla şöyle bir mektup yazar: "Bizim hem canımız ve hem de malımız Allah'ın, tatlı bağışlarından ve emanet edilen ödünçlerindendir. Dilediği şeyden, bizi memnunluk ve hoşnutlukla faydalandırır. Dilediği şeyi de, ecir ve sevap karşısında bizden alır. Kimin sabırsızlığı, sabrına galip gelirse, ecir yok olur. Biz bu durumdan Allah'a sığınırız."
- 4- Kim bir işe şahit olur da onu sevmezse o işte bulunmayan kimse gibi olur. Kim de bir işte bulunmayıp da o işe razı olursa, o işte bulunan kimse gibi olur.
- 5- Kim bir konuşanı dinlerse, ona tapmış olur. Konuşan Allah'tan konuşursa, dinleyen Allah'a tapmış olur; konuşan Şeytan'ın dilinden konuşursa, dinleyen Şeytan'a tapmış olur.

6- Davud ibn-i Kasım şöyle diyor: İmam Cevad'dan "Samed"in manası nedir?" diye sordum.

İmam (a.s): "Samed boşluğu olmayandır."dedi İmam'a "Samedden maksat içi olma-yandır diyorlar." dedim. İmam: "İçi olan her şeyin boşluğu da vardır." diye buyurdular.

7- Ebu Haşim-i Caferi şöyle diyor: "İmam aleyhi's-selâm'ın, Me'mun'un kızı Ümm-ü Fazl ile evlendiği gün İmam'a: "Ey mevlam, bugünün bereketi bize çok büyüktür." dedim. İmam (a.s)

buyurdular ki: "Ey Ebu Haşim, bugün Allah'ın bereketleri bize çok büyüktür?" "Evet, öyledir ey mevlam; bugün ne söylemem gerekir?" dedim. İmam: "Hayrın sana ulaşması için hayır söyle." buyurdular. "Ey mevlam, dikkatle bunu yapacağım." dedim. İmam aleyhi's-selâm: "Bu durumda hidayete kavuşur ve hayırdan başka bir şey görmezsin." diye buyurdular.

8- İmam dostlarından birine şöyle yazdı: "Bu dünyada birbirimizden ayırız. Ama (ahirette) kimin fikri ve inancı, arkadaşının fikir ve inancının aynısı olursa, nerede olursa olsun o da onunla birlikte olur. Asıl yerleşme yurdu, ahiret yurdudur."

9- Tövbeyi geciktirmek, aldanmaktır. Vazifeleri hep sonraya ertelemek ise şaşkınlıktır. (Günah işlemek amacıyla) Allah'a karşı bahane aramak, helak olmaya sebep olur. Günah işlemekte ısrar etmek, kendini Allah'ın tuzağından güvende bilmenin sonucudur. (Oysa) "...Allah'ın tuzak kurmasından, hüsrana uğrayan topluluktan başkası güvende olmaz."

10- İmam aleyhi's-selâm'ı, Medine'den Kufe'ye götüren bir deveci, İmam ona ücret olarak dört yüz dinar verdiği halde yine çene çalınca şöyle buyurdular: "Sübhanellah, kulların şükürü kesilmezse, Allah'ın bol bağışının kesilmeyeceğini bilmiyor musun?"

11- Kadınların Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi'e biat etmesi şöyle idi: Resulullah elini, içerisinde su bulunan bir kaba daldırıp çıkarıyor, daha sonra kadınlar, Allah'a ikrar ve iman, Resulünün de kendilerinden aldığı ahdi tasdik etmek amacıyla ellerini o kabın içerisine daldırıyorlardı."

12- Bir şeyi (iş) sağlamlaşmadan önce açıklamak, o şeyin (işin) bozulmasına sebep olur.

13- Mü'min, Allah'tan olan bir başarıya, nefsinden olan bir öğütçüye ve nasihatçının da nasihatını kabul etmeye muhtaçtır.

- İmam Muhammed Taki (a.s), o zaman dokuz yaşında idi.

- Ebu Cafer, İmam Muhammed Taki'nin künyesidir.

- İmam Muhammed Taki'nin lakaplarından biri de "Cevad"dır.

- Nur/32.

- Maide/95.

- Maide/95.

- A'raf/99.

İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'DAN, NAKLEDİLEN HADİSLER

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İmam Muhammed Taki (a.s)'dan, Züht, Hikmet, Öğüt Ve Benzeri Konularda Nakledilen Sözler

İmam (a.s)'ın, İhram Halinde B İr Av Öldüren Kimsenin Hükümü Hakkında Verdiği Cevap

Me'mun, kızı Ümm-ü Fazl'ı, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'la evlendirmeye karar aldığıında, yakın akrabaları toplanıp Me'mun'a şöyle dediler: "Ey Emir-ül Mü'minin, Allah aşkına, sahip olduğumuz makamı ve giydiğimiz izzet elbisesini (yani hilafet makamını), Beni Abbas hanedanından çıkarma. Bizimle, Ali evlatları arasında eskiden beri varolan ihtilafları biliyorsun."

Me'mun şöyle dedi: "Susun, Allah'a and olsun ki ben, onun (İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın) hakkında hiçbirinizin sözünü kabul etmiyeceğim."

Onlar: "Ey Emir-ül Mü'minin, kendi kızını ve gözünün nurunu, Allah'ın dininin hükümlerini bilmeyen, helalı haramdan ve farzı sünnetten ayırt edemeyen bir çocukla mı evlendiriyorsun?"

Onun edep öğrenmesi, Kur'ân okuması ve helalî haramdan ayırt etmesine kadar beklesen daha iyi olur." dediler.

Me'mun: "O sizin hepinizden daha fakihdir" dedi ve şöyle devam etti: "O, Allah'ı, Resulünü, sünnetini ve ahkâmını (sizden) daha iyi biliyor. O, Kur'an okumakta, Kur'an'ın muhkem ve müteşabihini, nasih ve mensuhunu, zahir ve batınını, has ve âmmını, tenzil ve te'vilini bilme hususunda hepinizden daha üstündür. Dilediğiniz şeyi ondan sorun; eğer durum, dediğiniz gibi olursa, sözünüzü kabul ederim. Ama benim dediğim şekilde olursa, o zaman onun, sizin yerinize geçmesi gerektiğini anlamış olurum."

Bunun üzerine mecliste hazır bulunanlar, Me'mun'un yanından ayrılıp o günün başkadısı olan Yahya ibn-i Eksem'i çağırdılar. Meseleyi ona açıp, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın cevabını bilemeyeceği zor bir fikhî mesele hazırlamasını istediler; bu iş için ona özel hediyeler vaad ettiler.

Onlar ve İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm Me'mun'un meclisinde bir araya geldiklerinde, onlardan biri "Ey Emir-ül Mü'minin! Yahya ibn-i Eksem'in soru sormasına müsaade eder misiniz?" dedi.

Me'mun: "Ey Yahya! Ebu Cafer'in fıkhîta ne derecede yüce makama sahip olduğunu bilmen için dilediğin fıkhi soruyu ondan sor." dedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Allah seni salihlerden kılsın, ihram halinde bir av öldüren şahıs hakkında ne dersin?" dedi.

İmam Cevad aleyhi's-selâm şöyle buyurdular:

"Avı haremî dışında mı öldürmüş, içerisinde mi? Söz konusu kimse hükme alim miydi, cahil miydi? Kasıtlı olarak mı bu işi yapmış, kasıtsız olarak mı? Avlayan adam köle miydi, hür müydü? Çocuk muydu, büyük müydü? İlk defası mıydı, daha önceden de bu işi yapmış mıydı? (Avlanan hayvan) kuşlardan mıydı, yoksa başka türden mi? Kuş ise yavru muydu, yoksa büyük müydü? Avlayan, bu işi tekrarlamak isteyen birisi mi, yoksa yaptığından pişman olan biri mi? Bu işi geceleyin ve o hayvan yuvasında bulunduğu bir zamanda mı yapmış, yoksa gündüz ve açıkta mı? Bu adam, hac ihramında mıydı, yoksa Umre ihramında mı?"

(Bu sorular karşısında) Yahya donup kaldı; onun bu halini mecliste bulunanların hepsi anladı ve Ebu Cafer'in verdiği bu cevap herkesi şaşkına döndürdü.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Nikâh hutbesini okuyayım mı?" dedi. İmam aleyhi's-selâm: "Evet, okuyabilirsin ey Emir-ül Mü'minin." diye buyurdular.

Bunun üzerine Me'mun, şu hutbeyi okudu: "Nimetine ikrar olsun diye Allah'a hamd ederim. Azametini yüceltmek için O'ndan başka bir ilah olmadığına şehadet ederim. İsmi geldiğinde Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine Allah'ın selamı olsun. Allah'a hamd ve Peygamber'e salat ve selamdan sonra; Allah'ın bütün mahlukata olan kesin hükümlerinden biri de onları, helal yolla haramdan ihtiyaçsız kılmasıdır. Allah-u Teâla buyuruyor ki: "İçinizden evli olmayanları, kölelerinizden ve cariyelerinizden salih olanları evlendirin; eğer fakir iseler, Allah kendi fazlından onları zengin eder. Allah geniş nimet sahibidir, bilendir." Muhammed ibn-i Ali (İmam Cevad aleyhi's-selâm), Abdullah'ın (Me'mun'un) kızı Ümm-ü Fazl'a evlenme teklifinde bulundu, beş yüz dirhem ona mihir tayin etti ve ben de (kızımı) ona tezvic ettim. Ey Eba Cafer! Kabul ediyor musun?" İmam aleyhi's-selâm: Ben de bu evliliği, bu miktar mihirle kabul ettim." buyurdular.

Me'mun, nikâh töreninden sonra bir düğün ziyafeti düzenledi; yakınlarını, önde gelenleri ve devlet memurlarını kendi makam ve mevkilerine göre ödüllendirdi ve her sınıfa layık olan bağışta bulundu.

Mecliste bulunanların çoğu dağıldığında Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Eğer uygun görüyorsanız, av öldürmekle ilgili bu sınıfların her birine farz olan keffareti bize açıklayınız." dedi.

İmam aleyhi's-selâm buyurdular ki: "Eğer ihram halinde olan şahıs, harem dışında bir av öldürürse ve av büyük kuşlardan olursa; keffaret olarak bir koyun kurban kesmelidir. Eğer bu amel harem dahilinde yapılmış olursa, keffareti iki kat olur.

Eğer harem haricinde bir kuş yavrusunu öldürmüş olursa, o zaman keffaret olarak sütten kesilen bir kuzu kurban kesmelidir; kuş yavrusunun kıymetini vermesi gerekmez. Çünkü bu işi haremde yapmamıştır. Ama eğer bu işi harem dahilinde yaparsa, bir kuzu kurban kesmeli, ayrıca kuş yavrusunun kıymetini de vermelidir.

Eğer (harem dışında avladığı) yabani hayvanlardan olursa; zebra için keffaret olarak bir inek

kurban kesmelidir; deve kuşu içinse, bir dişi deve kurban etmelidir. Eğer buna gücü yetmezse, altmış fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, on sekiz gün oruç tutması gerekir. Eğer (öldürdüğü) bir inek olursa, keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; buna gücü yetmezse, otuz fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, dokuz gün oruç tutmalıdır. Eğer avladığı hayvan bir ceylan olursa, keffaret olarak bir koyun kurban etmelidir; buna gücü yetmezse, on fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, üç gün oruç tutmalıdır.

Eğer bunları haremde dahiline yapmış olursa, cezası iki kat olur. "...Cezası Kabe'ye götürülen bir hayvanı kurban etmektir." Bu, farz olan bir haktır.

Eğer bu işi hac ihramında iken yapmış olursa, "Kâbe'ye götürülen kurbanlığı" farz bir hak olarak Mina'da halkın kurban kestiği yerde kesmelidir. Ama bu işi Umre ihramında yapmış olursa, kurbanlığı Mekke'de Kâbe'nin etrafında kesmelidir. (Keffaretin) iki kat olması nedeniyle de kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer bir tavşan veya tilki avlarsa, bir koyun kurban kesmeli ve koyunun kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer haremde güvercinlerden birini öldürürse, keffaret olarak bir dirhem sadaka vermeli ve bir dirhemle de haremdeki güvercinler için yem almalıdır. Güvercin yavrusu için yarım dirhem, yumurtası için de dirhemde dörtte birini (sadaka) vermelidir.

İhramlı bir şahsın, bilgisizlik yüzünden veya yanlışlıkla yapmış olduğu herhangi bir işin, av hariç, keffareti yoktur. Ama av için, ister, bilgisizlik yüzünden yapmış olsun, ister bilerek, ister yanlışlıkla yapmış olsun, ister kasıtlı, keffaret vermesi gerekir.

Kölenin yapmış olduğu işlerin keffareti, efendisine farz olan miktarda, efendisinin üzerinedir. Ama baliğ olmayan çocuğun yaptığı işlerin keffareti yoktur.

Eğer ihramda olan kimse bu işi yapmayı tekrarlarsa o, Allah'ın kendisinden intikam alacağı kimselerdendir. Eğer ihram halinde, avı başkasına gösterir ve başkası onu öldürürse (yine) ihramda olan kimseye keffaret farz olur. Eğer bu işten vazgeçmezse, keffaretin yanı sıra ahirette azaba duçar olur. Ama eğer pişman olup tövbe ederse, keffaret verdikten sonra artık ahirette azap edilmez.

Eğer avlama niyeti olmaksızın geceleyin yanlışlıkla yuvalarına dokunursa, üzerine bir şey farz olmaz. Ama eğer onu avlarsa, ister gece olsun, ister gündüz, üzerine keffaret farz olur.

Hac için ihrama giren kimse, kurbanlığı Mekke'de kesmelidir.

Me'mun, bu hadisin İmam aleyhi's-selâm'ın dilinden yazılmasını emretti. Daha sonra bu evliliği istemeyen akrabalarına dönüp şöyle dedi: "İçinizde böyle cevap verebilecek bir kimse var mıdır?" Akrabaları: "Vallahi yoktur; kadı da böyle cevap veremezdi." dediler. Sonra: Ey Emir-ül Mü'minin, sen onu bizden daha iyi tanıyormuşsun." dediler.

Bunun üzerine Me'mun şöyle dedi: "Yazıklar olsun size! Siz bu hanedanın, gördüğünüz (normal) insanlar gibi olmadığını bilmiyor musunuz? Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'in Hasan ve Hüseyin aleyhime's-selâm'ın çocukken biatlerini kabul ettiğini ve başka hiçbir çocukla biatlaşmadığını bilmiyor musunuz? Ve babaları Ali aleyhi's-selâm'ın, dokuz yaşında iken Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'e iman ettiğini, Allah ve Resulünün de, onun imanının kabul ettiklerini ve başka hiçbir çocuğun imanının kabul edilmediğini ve Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi, ondan başka hiçbir çocuğu iman etmeye davet etmediğini bilmiyor musunuz? Yine bu neslin birbirlerinden olan tek bir zürriyet olduğunu ve öncekileri için geçerli olan şeylerin sonrakileri hakkında da geçerli olduğunu bilmiyor musunuz?"

İLGİNÇ BİR MESELE

Me'mun, Yahya ibn-i Eksem'den: "İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın, cevabını vermekten aciz kalacağı zor bir mesele sormasını istedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Zina yapan bir kişinin zina yaptığı kadınla evlenmesi hakkında ne dersin; bu helal mıdır?" diye sordu.

İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm şöyle buyurdu: "Kendi nutfesi veya başkasının nutfesinden temizlenene (hamile olup olmadığı anlaşılan) kadar sabretmelidir. Çünkü, onun kendisiyle ilişkide bulunduğu gibi başkasıyla da ilişkide bulunması mümkündür. (Hamile olmadığı anlaşıldıktan) Sonra isterse onunla evlenebilir. Bu kadın, bir kişinin, ilk önce hurmasını haram olarak yediği ve daha sonra da onu satın alarak hurmasını helal olarak yediği bir hurma ağacına benzer."

Bunun üzerine, Yahya susup kaldı. Daha sonra İmam Cevad aleyhi's-selâm, Yahya'ya yönelerek: "Ey Ebu Muhammed! Bir erkeğe sabahleyin haram, kuşluk vakti helal, öğle vakti haram, öğleden sonra helal, ikinci vakti haram, akşamleyin helal, gece yarısı haram, şafakta helal, güneş yükseldiğinde haram ve yine öğle vakti helal olan bir kadın hakkında ne dersin?" dedi.

Yahya ve diğer fakihler, İmam'ın bu sorusundan şaşkına dönüp cevabını vermekten aciz kaldılar.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Allah seni aziz kılsın, kendiniz bu meseleyi bize açıklayın." dedi.

İmam aleyhi's-selâm şöyle buyurdular: "Şu şekilde olur: Adamın biri kendine helal olmayan bir cariye bakar sonra onu satın alır, helal olur; sonra azad eder, neticede ona haram olur; sonra onunla evlenir, helal olur; sonra zihar eder (senin sırtın annemin sırtı gibidir der), haram olur; sonra ziharın keffaretini verir, helal olur; sonra (bir defa) boşar haram olur; daha sonra talaktan rucu' eder, helal olur; sonra İslam'dan çıkar, kadın kendisine haram olur, sonra tövbe ederek İslam'a döner, önceki nikahıyla (yeni bir nikaha ihtiyaç olmaksızın) karısı kendisine helal olur. Nitekim Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi kendi kızı Zeyneb'in Ebu-l Âs ibn-i Rabi ile olan önceki nikahını, müslüman olduğunda da geçerli kabul ettiler.

KISA SÖZLERİ

1- Adamın biri: "Bana nasihat edin." deyince İmam (a.s): "Kabul eder misin? diye sordu. O adam: "Evet, kabul ederim." dedi. İmam şöyle buyurdular: "Sabrı kendine yastık et, fakirlikten çekinme, şehvetleri (lezzetleri) terket, heva ve hevese muhalefet et ve bil ki, Allah'ın gözünden uzaklaşamazsınız. Öyleyse nasıl bir halde olacağına dikkat et."

2- Allah-u Teâla peygamberlerden birine şöyle vahyetti: "Dünyadan el çekmen (zahid olman), sana peşin bir rahatlık kazandırır. Her şeyden kopup bana yönelmen, seni bana aziz kılar. (Sonuçta bunların hepsi kendin içindir.) Ama benim için düşmanımla düşman veya dostumla dost oldun mu?"

3- İmam için götürülmekte olan değerli bir kumaş, yolun yarısında çalınır. Kumaşı götürmekle sorumlu olan şahıs, bir mektup yazarak olayı İmam'a bildirir. Bunun üzerine İmam kendi mübarek yazısıyla şöyle bir mektup yazar: "Bizim hem canımız ve hem de malımız Allah'ın, tatlı

bağışlarından ve emanet edilen ödünçlerindendir. Dilediği şeyden, bizi memnurluk ve hoşnutlukla faydalandırır. Dilediği şeyi de, ecir ve sevap karşısında bizden alır. Kimin sabırsızlığı, sabrına galip gelirse, ecir yok olur. Biz bu durumdan Allah'a sığınırız."

4- Kim bir işe şahit olur da onu sevmese o işte bulunmayan kimse gibi olur. Kim de bir işte bulunmayıp da o işe razı olursa, o işte bulunan kimse gibi olur.

5- Kim bir konuşanı dinlerse, ona tapmış olur. Konuşan Allah'tan konuşursa, dinleyen Allah'a tapmış olur; konuşan Şeytan'ın dilinden konuşursa, dinleyen Şeytan'a tapmış olur.

6- Davud ibn-i Kasım şöyle diyor: İmam Cevad'dan "Samed"in manası nedir?" diye sordum. İmam (a.s): "Samed boşluğu olmayandır." dedi İmam'a "Samedden maksat içi olma-yandır diyorlar." dedim. İmam: "İçerik olan her şeyin boşluğu da vardır." diye buyurdular.

7- Ebu Haşim-i Caferi şöyle diyor: "İmam aleyhi's-selâm'ın, Me'mun'un kızı Ümm-ü Fazl ile evlendiği gün İmam'a: "Ey mevlam, bugünün bereketi bize çok büyüktür." dedim. İmam (a.s) buyurdular ki: "Ey Ebu Haşim, bugün Allah'ın bereketleri bize çok büyüktür?" "Evet, öyledir ey mevlam; bugün ne söylemem gerekir?" dedim. İmam: "Hayrın sana ulaşması için hayır söyle." buyurdular. "Ey mevlam, dikkatle bunu yapacağım." dedim. İmam aleyhi's-selâm: "Bu durumda hidayete kavuşur ve hayırdan başka bir şey görmezsin." diye buyurdular.

8- İmam dostlarından birine şöyle yazdı: "Bu dünyada birbirimizden ayırırız. Ama (ahirette) kimin fikri ve inancı, arkadaşının fikir ve inancının aynısı olursa, nerede olursa olsun o da onunla birlikte olur. Asıl yerleşme yurdu, ahiret yurdudur."

9- Tövbeyi geciktirmek, aldanmaktır. Vazifeleri hep sonraya ertelemek ise şaşkınlıktır. (Günah işlemek amacıyla) Allah'a karşı bahane aramak, helak olmaya sebep olur. Günah işlemekte ısrar etmek, kendini Allah'ın tuzağından güvende bilmenin sonucudur. (Oysa) "...Allah'ın tuzak kurmasından, hüsrana uğrayan topluluktan başkası güvende olmaz."

10- İmam aleyhi's-selâm'ı, Medine'den Kufe'ye götüren bir deveci, İmam ona ücret olarak dört yüz dinar verdiği halde yine çene çalınca şöyle buyurdular: "Sübhanellah, kulların şükürü kesilmezse, Allah'ın bol bağışının kesilmeyeceğini bilmiyor musun?"

11- Kadınların Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi'e biat etmesi şöyle idi: Resulullah elini, içerisinde su bulunan bir kaba daldırıp çıkarıyor, daha sonra kadınlar, Allah'a ikrar ve iman, Resulünün de kendilerinden aldığı ahdi tasdik etmek amacıyla ellerini o kabın içerisine daldırıyorlardı."

12- Bir şeyi (iş) sağlamlaşmadan önce açıklamak, o şeyin (işin) bozulmasına sebep olur.

13- Mü'min, Allah'tan olan bir başarıya, nefsinden olan bir öğütçüye ve nasihatçının da nasihatını kabul etmeye muhtaçtır.

- İmam Muhammed Taki (a.s), o zaman dokuz yaşında idi.

- Ebu Cafer, İmam Muhammed Taki'nin künyesidir.

- İmam Muhammed Taki'nin lakaplarından biri de "Cevad"dır.

- Nur/32.

- Maide/95.

- Maide/95.

- A'raf/99.

İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'DAN, NAKLEDİLEN HADİSLER

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İmam Muhammed Taki (a.s)'dan, Züht, Hikmet, Öğüt Ve Benzeri Konularda Nakledilen Sözler

İmam (a.s)'ın, İhram Halinde BİR Av Öldüren Kimsenin Hükümü Hakkında Verdiği Cevap

Me'mun, kızı Ümm-ü Fazl'ı, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'la evlendirmeye karar aldığıında, yakın akrabaları toplanıp Me'mun'a şöyle dediler: "Ey Emir-ül Mü'minin, Allah aşkına, sahip olduğumuz makamı ve giydiğimiz izzet elbisesini (yani hilafet makamını), Beni Abbas hanedanından çıkarma. Bizimle, Ali evlatları arasında eskiden beri varolan ihtilafları biliyorsun."

Me'mun şöyle dedi: "Susun, Allah'a and olsun ki ben, onun (İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın) hakkında hiçbirinizin sözünü kabul etmiyeceğim."

Onlar: "Ey Emir-ül Mü'minin, kendi kızını ve gözünün nurunu, Allah'ın dininin hükümlerini bilmeyen, helalı haramdan ve farzı sünnetten ayırt edemeyen bir çocukla mı evlendiriyorsun? Onun edep öğrenmesi, Kur'ân okuması ve helalı haramdan ayırt etmesine kadar beklesen daha iyi olur." dediler.

Me'mun: "O sizin hepinizden daha fakihdir" dedi ve şöyle devam etti: "O, Allah'ı, Resulünü, sünnetini ve ahkâmını (sizden) daha iyi biliyor. O, Kur'an okumakta, Kur'an'ın muhkem ve müteşabihini, nasih ve mensuhunu, zahir ve batınını, has ve âmmını, tenzil ve te'vilini bilme hususunda hepinizden daha üstündür. Dilediğiniz şeyi ondan sorun; eğer durum, dediğiniz gibi olursa, sözünüzü kabul ederim. Ama benim dediğim şekilde olursa, o zaman onun, sizin yerinize geçmesi gerektiğini anlamış olurum."

Bunun üzerine mecliste hazır bulunanlar, Me'mun'un yanından ayrılıp o günün başkadısı olan Yahya ibn-i Eksem'i çağırdılar. Meseleyi ona açıp, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın cevabını bilemeyeceği zor bir fikhî mesele hazırlamasını istediler; bu iş için ona özel hediyeler vaad ettiler.

Onlar ve İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm Me'mun'un meclisinde bir araya geldiklerinde, onlardan biri "Ey Emir-ül Mü'minin! Yahya ibn-i Eksem'in soru sormasına müsaade eder misiniz?" dedi.

Me'mun: "Ey Yahya! Ebu Cafer'in fıkhıta ne derecede yüce makama sahip olduğunu bilmen için dilediğin fıkhi soruyu ondan sor." dedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Allah seni salihlerden kılsın, ihram halinde bir av öldüren şahıs hakkında ne dersin?" dedi.

İmam Cevad aleyhi's-selâm şöyle buyurdular:

"Avı haremın dışında mı öldürmüş, içeriğinde mı? Söz konusu kimse hükme alim miydi, cahil miydi? Kasıtlı olarak mı bu işi yapmış, kasıtsız olarak mı? Avlayan adam köle miydi, hür müydü? Çocuk muydu, büyük müydü? İlk defası mıydı, daha önceden de bu işi yapmış mıydı? (Avlanan hayvan) kuşlardan mıydı, yoksa başka türden mi? Kuş ise yavru muydu, yoksa büyük müydü? Avlayan, bu işi tekrarlamak isteyen birisi mi, yoksa yaptığından pişman olan biri mi? Bu işi geceleyin ve o hayvan yuvasında bulunduğu bir zamanda mı yapmış, yoksa gündüz ve açıkta mı? Bu adam, hac ihramında mıydı, yoksa Umre ihramında mı?"

(Bu sorular karşısında) Yahya donup kaldı; onun bu halini mecliste bulunanların hepsi anladı ve Ebu Cafer'in verdiği bu cevap herkesi şaşkına döndürdü.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Nikâh hutbesini okuyayım mı?" dedi. İmam aleyhi's-selâm: "Evet, okuyabilirsin ey Emir-ül Mü'minin." diye buyurdular.

Bunun üzerine Me'mun, şu hutbeyi okudu: "Nimetine ikrar olsun diye Allah'a hamd ederim. Azametini yüceltmek için O'ndan başka bir ilah olmadığına şehadet ederim. İsmi geldiğinde Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine Allah'ın selamı olsun. Allah'a hamd ve Peygamber'e salat ve selamdan sonra; Allah'ın bütün mahlukata olan kesin hükümlerinden biri de onları, helal yolla haramdan ihtiyaçsız kılmasıdır. Allah-u Teâla buyuruyor ki: "İçinizden evli olmayanları, kölelerinizden ve cariyelerinizden salih olanları evlendirin; eğer fakir iseler, Allah kendi fazlından onları zengin eder. Allah geniş nimet sahibidir, bilendir." Muhammed ibn-i Ali (İmam Cevad aleyhi's-selâm), Abdullah'ın (Me'mun'un) kızı Ümm-ü Fazl'a evlenme teklifinde bulundu, beş yüz dirhem ona mihir tayin etti ve ben de (kızımı) ona tezvic ettim. Ey Eba Cafer! Kabul ediyor musun?" İmam aleyhi's-selâm: Ben de bu evliliğı, bu miktar mihirle kabul ettim." buyurdular.

Me'mun, nikâh töreninden sonra bir düğün ziyafeti düzenledi; yakınlarını, önde gelenleri ve devlet memurlarını kendi makam ve mevkilerine göre ödüllendirdi ve her sınıfa layık olan bağışta bulundu.

Mecliste bulunanların çoğu dağıldığında Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Eğer uygun görüyorsanız, av öldürmekle ilgili bu sınıfların her birine farz olan keffareti bize açıklayınız." dedi.

İmam aleyhi's-selâm buyurdular ki: "Eğer ihram halinde olan şahıs, haremın dışında bir av öldürürse ve av büyük kuşlardan olursa; keffaret olarak bir koyun kurban kesmelidir. Eğer bu amel haremın dahilinde yapılmış olursa, keffareti iki kat olur.

Eğer haremın haricinde bir kuş yavrusunu öldürmüş olursa, o zaman keffaret olarak sünnen kesilen bir kuzu kurban kesmelidir; kuş yavrusunun kıymetini vermesi gerekmez. Çünkü bu işi haremde yapmamıştır. Ama eğer bu işi haremın dahilinde yaparsa, bir kuzu kurban kesmeli, ayrıca kuş yavrusunun kıymetini de vermelidir.

Eğer (haremın dışında avladığı) yabani hayvanlardan olursa; zebra için keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; deve kuşu içinse, bir dişi deve kurban etmelidir. Eğer buna gücü yetmezse, altmış fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, on sekiz gün oruç tutması gerekir. Eğer (öldürdüğü) bir inek olursa, keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; buna gücü yetmezse, otuz fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, dokuz gün oruç tutmalıdır. Eğer avladığı hayvan bir ceylan olursa, keffaret olarak bir koyun kurban etmelidir; buna gücü yetmezse, on fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, üç gün oruç tutmalıdır.

Eğer bunları haremın dahilinde yapmış olursa, cezası iki kat olur. "...Cezası Kabe'ye götürülen bir hayvanı kurban etmektir." Bu, farz olan bir haktır.

Eğer bu işi hac ihramında iken yapmış olursa, "Kâbe'ye götürülen kurbanlığı" farz bir hak olarak Mina'da halkın kurban kestiği yerde kesmelidir. Ama bu işi Umre ihramında yapmış olursa, kurbanlığı Mekke'de Kâbe'nin etrafında kesmelidir. (Keffaretin) iki kat olması nedeniyle de kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer bir tavşan veya tilki avlarsa, bir koyun kurban kesmeli ve koyunun kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer haremın güvercinlerden birini öldürürse, keffaret olarak bir dirhem sadaka vermeli ve bir dirhemle de haremdeki güvercinler için yem almalıdır. Güvercin yavrusu için yarım dirhem, yumurtası için de dirhemın dörtte birini (sadaka) vermelidir.

İhramlı bir şahsın, bilgisizlik yüzünden veya yanlışlıkla yapmış olduğu herhangi bir işin, av hariç, keffareti yoktur. Ama av için, ister, bilgisizlik yüzünden yapmış olsun, ister bilerek, ister

yanlışlıkla yapmış olsun, ister kasıtle, keffaret vermesi gerekir.

Kölenin yapmış olduğu işlerin keffareti, efendisine farz olan miktarda, efendisinin üzerinedir.

Ama baliğ olmayan çocuğun yaptığı işlerin keffareti yoktur.

Eğer ihramda olan kimse bu işi yapmayı tekrarlarsa o, Allah'ın kendisinden intikam alacağı kimselerdendir. Eğer ihram halinde, avı başkasına gösterir ve başkası onu öldürürse (yine)

ihramda olan kimseye keffaret farz olur. Eğer bu işten vazgeçmezse, keffaretin yanı sıra ahirette azaba duçar olur. Ama eğer pişman olup tövbe ederse, keffaret verdikten sonra artık ahirette azap edilmez.

Eğer avlama niyeti olmaksızın geceleyin yanlışlıkla yuvalarına dokunursa, üzerine bir şey farz olmaz. Ama eğer onu avlarsa, ister gece olsun, ister gündüz, üzerine keffaret farz olur.

Hac için ihrama giren kimse, kurbanlığı Mekke'de kesmelidir.

Me'mun, bu hadisin İmam aleyhi's-selâm'ın dilinden yazılmasını emretti. Daha sonra bu evliliği istemeyen akrabalarına dönüp şöyle dedi: "İçinizde böyle cevap verebilecek bir kimse var mıdır?" Akrabaları: "Vallahi yoktur; kadı da böyle cevap veremezdi." dediler. Sonra: Ey Emir-ül Mü'minin, sen onu bizden daha iyi tanıyormuşsun." dediler.

Bunun üzerine Me'mun şöyle dedi: "Yazıklar olsun size! Siz bu hanedanın, gördüğünüz (normal) insanlar gibi olmadığını bilmiyor musunuz? Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'in Hasan ve Hüseyin aleyhime's-selâm'ın çocukken biatlerini kabul ettiğini ve başka hiçbir çocukla biatlaşmadığını bilmiyor musunuz? Ve babaları Ali aleyhi's-selâm'ın, dokuz yaşında iken Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'e iman ettiğini, Allah ve Resulünün de, onun imanının kabul ettiklerini ve başka hiçbir çocuğun imanının kabul edilmediğini ve Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi, ondan başka hiçbir çocuğu iman etmeye davet etmediğini bilmiyor musunuz? Yine bu neslin birbirlerinden olan tek bir zürriyet olduğunu ve öncekileri için geçerli olan şeylerin sonrakileri hakkında da geçerli olduğunu bilmiyor musunuz?"

İLGİNÇ BİR MESELE

Me'mun, Yahya ibn-i Eksem'den: "İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın, cevabını vermekten

aciz kalacağı zor bir mesele sormasını istedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Zina yapan bir kişinin zina yaptığı kadınla evlenmesi hakkında ne dersin; bu helal midir?" diye sordu.

İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm şöyle buyurdu: "Kendi nüttesi veya başkasının nüttesinden temizlenene (hamile olup olmadığı anlaşılan) kadar sabretmelidir. Çünkü, onun kendisiyle ilişkide bulunduğu gibi başkasıyla da ilişkide bulunması mümkündür. (Hamile olmadığı anlaşıldıktan) Sonra isterse onunla evlenebilir. Bu kadın, bir kişinin, ilk önce hurmasını haram olarak yediği ve daha sonra da onu satın alarak hurmasını helal olarak yediği bir hurma ağacına benzer."

Bunun üzerine, Yahya susup kaldı. Daha sonra İmam Cevad aleyhi's-selâm, Yahya'ya yönelerek: "Ey Ebu Muhammed! Bir erkeğe sabahleyin haram, kuşluk vakti helal, öğle vakti haram, öğleden sonra helal, ikindi vakti haram, akşamleyin helal, gece yarısı haram, şafakta helal, güneş yükseldiğinde haram ve yine öğle vakti helal olan bir kadın hakkında ne dersin?" dedi.

Yahya ve diğer fakihler, İmam'ın bu sorusundan şaşkına dönüp cevabını vermekten aciz kaldılar.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Allah seni aziz kılsın, kendiniz bu meseleyi bize açıklayın." dedi.

İmam aleyhi's-selâm şöyle buyurdular: "Şu şekilde olur: Adamın biri kendine helal olmayan bir cariye bakar sonra onu satın alır, helal olur; sonra azad eder, neticede ona haram olur; sonra onunla evlenir, helal olur; sonra zihar eder (senin sırtın annemin sırtı gibidir der), haram olur; sonra ziharin keffaretini verir, helal olur; sonra (bir defa) boşar haram olur; daha sonra talaktan rucu' eder, helal olur; sonra İslam'dan çıkar, kadın kendisine haram olur, sonra tövbe ederek İslam'a döner, önceki nikahıyla (yeni bir nikaha ihtiyaç olmaksızın) karısı kendisine helal olur. Nitekim Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi kendi kızı Zeyneb'in Ebu-l Âs ibn-i Rabi ile olan önceki nikahını, müslüman olduğunda da geçerli kabul ettiler.

KISA SÖZLERİ

1- Adamın biri: "Bana nasihat edin." deyince İmam (a.s): "Kabul eder misin? diye sordu. O

adam: "Evet, kabul ederim." dedi. İmam şöyle buyurdular: "Sabrı kendine yastık et, fakirlikten çekinme, şehvetleri (lezzetleri) terket, heva ve hevese muhalefet et ve bil ki, Allah'ın gözünden uzaklaşamazsınız. Öyleyse nasıl bir halde olacağına dikkat et."

2- Allah-u Teâla peygamberlerden birine şöyle vahyetti: "Dünyadan el çekmen (zahid olman), sana peşin bir rahatlık kazandırır. Her şeyden kopup bana yönelmen, seni bana aziz kılar. (Sonuçta bunların hepsi kendin içindir.) Ama benim için düşmanımla düşman veya dostumla dost oldun mu?"

3- İmam için götürülmekte olan değerli bir kumaş, yolun yarısında çalınır. Kumaşı götürmekle sorumlu olan şahıs, bir mektup yazarak olayı İmam'a bildirir. Bunun üzerine İmam kendi mübarek yazısıyla şöyle bir mektup yazar: "Bizim hem canımız ve hem de malımız Allah'ın, tatlı bağışlarından ve emanet edilen ödünçlerindendir. Dilediği şeyden, bizi memnunluk ve hoşnutlukla faydalandırır. Dilediği şeyi de, ecir ve sevap karşısında bizden alır. Kimin sabırsızlığı, sabrına galip gelirse, ecri yok olur. Biz bu durumdan Allah'a sığınırız."

4- Kim bir işe şahit olur da onu sevmezse o işte bulunmayan kimse gibi olur. Kim de bir işte bulunmayıp da o işe razı olursa, o işte bulunan kimse gibi olur.

5- Kim bir konuşanı dinlerse, ona tapmış olur. Konuşan Allah'tan konuşursa, dinleyen Allah'a tapmış olur; konuşan Şeytan'ın dilinden konuşursa, dinleyen Şeytan'a tapmış olur.

6- Davud ibn-i Kasım şöyle diyor: İmam Cevad'dan "Samed"in manası nedir?" diye sordum. İmam (a.s): "Samed boşluğu olmayandır." dedi İmam'a "Samedden maksat içi olma-yandır diyorlar." dedim. İmam: "İç i olan her şeyin boşluğu da vardır." diye buyurdular.

7- Ebu Haşim-i Caferi şöyle diyor: "İmam aleyhi's-selâm'ın, Me'mun'un kızı Ümm-ü Fazl ile evlendiği gün İmam'a: "Ey mevlam, bugünün bereketi bize çok büyüktür." dedim. İmam (a.s) buyurdular ki: "Ey Ebu Haşim, bugün Allah'ın bereketleri bize çok büyüktür?" "Evet, öyledir ey mevlam; bugün ne söylemem gerekir?" dedim. İmam: "Hayrın sana ulaşması için hayır söyle." buyurdular. "Ey mevlam, dikkatle bunu yapacağım." dedim. İmam aleyhi's-selâm: "Bu durumda hidayete kavuşur ve hayırdan başka bir şey görmezsin." diye buyurdular.

8- İmam dostlarından birine şöyle yazdı: "Bu dünyada birbirimizden ayırız. Ama (ahirette)

kimin fikri ve inancı, arkadaşının fikir ve inancının aynısı olursa, nerede olursa olsun o da onunla birlikte olur. Asıl yerleşme yurdu, ahiret yurdu." "

9- Tövbeyi geciktirmek, aldanmaktır. Vazifeleri hep sonraya ertelemek ise şaşkınlıktır. (Günah işlemek amacıyla) Allah'a karşı bahane aramak, helak olmaya sebep olur. Günah işlemekte ısrar etmek, kendini Allah'ın tuzağından güvende bilmenin sonucudur. (Oysa) "...Allah'ın tuzak kurmasından, hüsrana uğrayan topluluktan başkası güvende olmaz."

10- İmam aleyhi's-selâm'ı, Medine'den Kufe'ye götüren bir deveci, İmam ona ücret olarak dört yüz dinar verdiği halde yine çene çalınca şöyle buyurdular: "Sübhanellah, kulların şükrü kesilmezse, Allah'ın bol bağışının kesilmeyeceğini bilmiyor musun?"

11- Kadınların Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi'e biat etmesi şöyle idi: Resulullah elini, içerisinde su bulunan bir kaba daldırıp çıkarıyor, daha sonra kadınlar, Allah'a ikrar ve iman, Resulünün de kendilerinden aldığı ahdi tasdik etmek amacıyla ellerini o kabın içerisine daldırıyorlardı."

12- Bir şeyi (iş) sağlamlaşmadan önce açıklamak, o şeyin (işin) bozulmasına sebep olur.

13- Mü'min, Allah'tan olan bir başarıya, nefsinden olan bir öğütçüye ve nasihatçının da nasihatını kabul etmeye muhtaçtır.

- İmam Muhammed Takı (a.s), o zaman dokuz yaşında idi.

- Ebu Cafer, İmam Muhammed Taki'nin künyesidir.

- İmam Muhammed Taki'nin lakaplarından biri de "Cevad"dır.

- Nur/32.

- Maide/95.

- Maide/95.

İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'DAN, NAKLEDİLEN HADİSLER

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İmam Muhammed Taki (a.s)'dan, Züht, Hikmet, Öğüt Ve Benzeri Konularda Nakledilen Sözler

İmam (a.s)'ın, İhram Halinde B İr Av Öldüren Kimsenin Hükmü Hakkında Verdiği Cevap

Me'mun, kızı Ümm-ü Fazl'ı, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'la evlendirmeye karar aldığında, yakın akrabaları toplanıp Me'mun'a şöyle dediler: "Ey Emir-ül Mü'minin, Allah aşkına, sahip olduğumuz makamı ve giydiğimiz izzet elbisesini (yani hilafet makamını), Beni Abbas hanedanından çıkarma. Bizimle, Ali evlatları arasında eskiden beri varolan ihtilafları biliyorsun."

Me'mun şöyle dedi: "Susun, Allah'a and olsun ki ben, onun (İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın) hakkında hiçbirinizin sözünü kabul etmiyeceğim."

Onlar: "Ey Emir-ül Mü'minin, kendi kızını ve gözünün nurunu, Allah'ın dininin hükümlerini bilmeyen, helalı haramdan ve farzı sünnetten ayırt edemeyen bir çocukla mı evlendiriyorsun? Onun edep öğrenmesi, Kur'ân okuması ve helalı haramdan ayırt etmesine kadar beklesen daha iyi olur." dediler.

Me'mun: "O sizin hepinizden daha fakihtir" dedi ve şöyle devam etti: "O, Allah'ı, Resulünü, sünnetini ve ahkâmını (sizden) daha iyi biliyor. O, Kur'an okumakta, Kur'an'ın muhkem ve müteşabihini, nasih ve mensuhunu, zahir ve batınını, has ve âmmını, tenzil ve te'vilini bilme hususunda hepinizden daha üstündür. Dilediğiniz şeyi ondan sorun; eğer durum, dediğiniz gibi olursa, sözünüzü kabul ederim. Ama benim dediğim şekilde olursa, o zaman onun, sizin yerinize geçmesi gerektiğini anlamış olurum."

Bunun üzerine mecliste hazır bulunanlar, Me'mun'un yanından ayrılıp o günün başkadısı olan Yahya ibn-i Eksem'i çağırdılar. Meseleyi ona açıp, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın

cevabını bilemeyeceği zor bir fikhî mesele hazırlamasını istediler; bu iş için ona özel hediyeler
vaad ettiler.

Onlar ve İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm Me'mun'un meclisinde bir araya geldiklerinde,
onlardan biri "Ey Emir-ül Mü'minin! Yahya ibn-i Eksem'in soru sormasına müsaade eder
misiniz?" dedi.

Me'mun: "Ey Yahya! Ebu Cafer'in fıkhîta ne derecede yüce makama sahip olduğunu bilmen için
dilediğin fıkhi soruyu ondan sor." dedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Allah seni salihlerden kılsın, ihram halinde bir av öldüren şahıs hakkında
ne dersin?" dedi.

İmam Cevad aleyhi's-selâm şöyle buyurdular:

"Avı haremın dışında mı öldürmüş, içerisinde mi? Söz konusu kimse hükme alim miydi, cahil
miydi? Kasıtlı olarak mı bu işi yapmış, kasıtsız olarak mı? Avlayan adam köle miydi, hür müydü?
Çocuk muydu, büyük müydü? İlk defası mıydı, daha önceden de bu işi yapmış mıydı? (Avlanan
hayvan) kuşlardan mıydı, yoksa başka türden mi? Kuş ise yavru muydu, yoksa büyük müydü?
Avlayan, bu işi tekrarlamak isteyen birisi mi, yoksa yaptığından pişman olan biri mi? Bu işi
geceleyin ve o hayvan yuvasında bulunduğu bir zamanda mı yapmış, yoksa gündüz ve açıkta
mı? Bu adam, hac ihramında mıydı, yoksa Umre ihramında mı?"

(Bu sorular karşısında) Yahya donup kaldı; onun bu halini mecliste bulunanların hepsi anladı ve
Ebu Cafer'in verdiği bu cevap herkesi şaşkına döndürdü.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Nikâh hutbesini okuyayım mı?" dedi. İmam aleyhi's-selâm: "Evet,
okuyabilirsin ey Emir-ül Mü'minin." diye buyurdular.

Bunun üzerine Me'mun, şu hutbeyi okudu: "Nimetine ikrar olsun diye Allah'a hamd ederim.
Azametini yüceltmek için O'ndan başka bir ilah olmadığına şehadet ederim. İsmi geldiğinde
Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine Allah'ın selamı olsun. Allah'a hamd ve Peygamber'e salat ve
selamdan sonra; Allah'ın bütün mahlukata olan kesin hükümlerinden biri de onları, helal yolla
haramdan ihtiyaçsız kılmasıdır. Allah-u Teâla buyuruyor ki: "İçinizden evli olmayanları,

kölelerinizden ve cariyelerinizden salih olanları evlendirin; eğer fakir iseler, Allah kendi fazlından onları zengin eder. Allah geniş nimet sahibidir, bilendir." Muhammed ibn-i Ali (İmam Cevad aleyhi's-selâm), Abdullah'ın (Me'mun'un) kızı Ümm-ü Fazl'a evlenme teklifinde bulundu, beş yüz dirhem ona mihir tayin etti ve ben de (kızımı) ona tezvic ettim. Ey Eba Cafer! Kabul ediyor musun?" İmam aleyhi's-selâm: Ben de bu evliliği, bu miktar mihirle kabul ettim." buyurdular.

Me'mun, nikâh töreninden sonra bir düğün ziyafeti düzenledi; yakınlarını, önde gelenleri ve devlet memurlarını kendi makam ve mevkilerine göre ödüllendirdi ve her sınıfa layık olan başta bulundu.

Mecliste bulunanların çoğu dağıldığında Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Eğer uygun görüyorsanız, av öldürmekle ilgili bu sınıfların her birine farz olan keffareti bize açıklayınız." dedi.

İmam aleyhi's-selâm buyurdular ki: "Eğer ihram halinde olan şahıs, harem dışında bir av öldürürse ve av büyük kuşlardan olursa; keffaret olarak bir koyun kurban kesmelidir. Eğer bu amel harem dahilinde yapılmış olursa, keffareti iki kat olur.

Eğer harem haricinde bir kuş yavrusunu öldürmüş olursa, o zaman keffaret olarak sütten kesilen bir kuzu kurban kesmelidir; kuş yavrusunun kıymetini vermesi gerekmez. Çünkü bu işi haremde yapmamıştır. Ama eğer bu işi harem dahilinde yaparsa, bir kuzu kurban kesmeli, ayrıca kuş yavrusunun kıymetini de vermelidir.

Eğer (harem dışında avladığı) yabani hayvanlardan olursa; zebra için keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; deve kuşu içinse, bir dişi deve kurban etmelidir. Eğer buna gücü yetmezse, altmış fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, on sekiz gün oruç tutması gerekir. Eğer (öldürdüğü) bir inek olursa, keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; buna gücü yetmezse, otuz fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, dokuz gün oruç tutmalıdır. Eğer avladığı hayvan bir ceylan olursa, keffaret olarak bir koyun kurban etmelidir; buna gücü yetmezse, on fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, üç gün oruç tutmalıdır.

Eğer bunları harem dahilinde yapmış olursa, cezası iki kat olur. "...Cezası Kabe'ye götürülen bir hayvanı kurban etmektir." Bu, farz olan bir haktır.

Eğer bu işi hac ihramında iken yapmış olursa, "Kâbe'ye götürülen kurbanlığı" farz bir hak olarak

Mina'da halkın kurban kestiği yerde kesmelidir. Ama bu işi Umre ihramında yapmış olursa, kurbanlığı Mekke'de Kâbe'nin etrafında kesmelidir. (Keffaretin) iki kat olması nedeniyle de kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer bir tavşan veya tilki avlarsa, bir koyun kurban kesmeli ve koyunun kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer haremın güvercinlerden birini öldürürse, keffaret olarak bir dirhem sadaka vermeli ve bir dirhemle de haremdeki güvercinler için yem almalıdır. Güvercin yavrusu için yarım dirhem, yumurtası için de dirhemın dörtte birini (sadaka) vermelidir.

İhramlı bir şahsın, bilgisizlik yüzünden veya yanlışlıkla yapmış olduğu herhangi bir işin, av hariç, keffareti yoktur. Ama av için, ister, bilgisizlik yüzünden yapmış olsun, ister bilerek, ister yanlışlıkla yapmış olsun, ister kasıtle, keffaret vermesi gerekir.

Kölenin yapmış olduğu işlerin keffareti, efendisine farz olan miktarda, efendisinin üzerinedir. Ama baliğ olmayan çocuğun yaptığı işlerin keffareti yoktur.

Eğer ihramda olan kimse bu işi yapmayı tekrarlarsa o, Allah'ın kendisinden intikam alacağı kimselerdendir. Eğer ihram halinde, avı başkasına gösterir ve başkası onu öldürürse (yine) ihramda olan kimseye keffaret farz olur. Eğer bu işten vazgeçmezse, keffaretin yanı sıra ahirette azaba duçar olur. Ama eğer pişman olup tövbe ederse, keffaret verdikten sonra artık ahirette azap edilmez.

Eğer avlama niyeti olmaksızın geceleyin yanlışlıkla yuvalarına dokunursa, üzerine bir şey farz olmaz. Ama eğer onu avlarsa, ister gece olsun, ister gündüz, üzerine keffaret farz olur.

Hac için ihrama giren kimse, kurbanlığı Mekke'de kesmelidir.

Me'mun, bu hadisin İmam aleyhi's-selâm'ın dilinden yazılmasını emretti. Daha sonra bu evliliği istemeyen akrabalarına dönüp şöyle dedi: "İçinizde böyle cevap verebilecek bir kimse var mıdır?" Akrabaları: "Vallahi yoktur; kadı da böyle cevap veremezdi." dediler. Sonra: Ey Emir-ül Mü'minin, sen onu bizden daha iyi tanıyormuşsun." dediler.

Bunun üzerine Me'mun şöyle dedi: "Yazıklar olsun size! Siz bu hanedanın, gördüğünüz (normal) insanlar gibi olmadığını bilmiyor musunuz? Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'in Hasan ve Hüseyin aleyhime's-selâm'ın çocukken biatlerini kabul ettiğini ve başka hiçbir çocukla biatlaşmadığını bilmiyor musunuz? Ve babaları Ali aleyhi's-selâm'ın, dokuz yaşında iken Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'e iman ettiğini, Allah ve Resulünün de, onun imanının kabul ettiklerini ve başka hiçbir çocuğun imanının kabul edilmediğini ve Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi, ondan başka hiçbir çocuğu iman etmeye davet etmediğini bilmiyor musunuz? Yine bu neslin birbirlerinden olan tek bir zürriyet olduğunu ve öncekileri için geçerli olan şeylerin sonrakileri hakkında da geçerli olduğunu bilmiyor musunuz?"

İLGİNÇ BİR MESELE

Me'mun, Yahya ibn-i Eksem'den: "İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın, cevabını vermekten aciz kalacağı zor bir mesele sormasını istedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Zina yapan bir kişinin zina yaptığı kadınla evlenmesi hakkında ne dersin; bu helal midir?" diye sordu.

İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm şöyle buyurdu: "Kendi nutfesi veya başkasının nutfesinden temizlenene (hamile olup olmadığı anlaşılan) kadar sabretmelidir. Çünkü, onun kendisiyle ilişkide bulunduğu gibi başkasıyla da ilişkide bulunması mümkündür. (Hamile olmadığı anlaşıldıktan) Sonra isterse onunla evlenebilir. Bu kadın, bir kişinin, ilk önce hurmasını haram olarak yediği ve daha sonra da onu satın alarak hurmasını helal olarak yediği bir hurma ağacına benzer."

Bunun üzerine, Yahya susup kaldı. Daha sonra İmam Cevad aleyhi's-selâm, Yahya'ya yönelerek: "Ey Ebu Muhammed! Bir erkeğe sabahleyin haram, kuşluk vakti helal, öğle vakti haram, öğleden sonra helal, ikinci vakti haram, akşamleyin helal, gece yarısı haram, şafakta helal, güneş yükseldiğinde haram ve yine öğle vakti helal olan bir kadın hakkında ne dersin?" dedi.

Yahya ve diğer fakihler, İmam'ın bu sorusundan şaşkına dönüp cevabını vermekten aciz kaldılar.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Allah seni aziz kılsın, kendiniz bu meseleyi bize açıklayın." dedi.

İmam aleyhi's-selâm şöyle buyurdular: "Şu şekilde olur: Adamın biri kendine helal olmayan bir cariye bakar sonra onu satın alır, helal olur; sonra azad eder, neticede ona haram olur; sonra onunla evlenir, helal olur; sonra zihar eder (senin sırtın annemin sırtı gibidir der), haram olur; sonra ziharın keffaretini verir, helal olur; sonra (bir defa) boşar haram olur; daha sonra talaktan rucu' eder, helal olur; sonra İslam'dan çıkar, kadın kendisine haram olur, sonra tövbe ederek İslam'a döner, önceki nikahıyla (yeni bir nikaha ihtiyaç olmaksızın) karısı kendisine helal olur. Nitekim Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi kendi kızı Zeyneb'in Ebu-l Âs ibn-i Rabi ile olan önceki nikahını, müslüman olduğunda da geçerli kabul ettiler.

KISA SÖZLERİ

- 1- Adamın biri: "Bana nasihat edin." deyince İmam (a.s): "Kabul eder misin? diye sordu. O adam: "Evet, kabul ederim." dedi. İmam şöyle buyurdular: "Sabrı kendine yastık et, fakirlikten çekinme, şehvetleri (lezzetleri) terket, heva ve hevese muhalefet et ve bil ki, Allah'ın gözünden uzaklaşamazsınız. Öyleyse nasıl bir halde olacağına dikkat et."
- 2- Allah-u Teâla peygamberlerden birine şöyle vahyetti: "Dünyadan el çekmen (zahid olman), sana peşin bir rahatlık kazandırır. Her şeyden kopup bana yönelmen, seni bana aziz kılar. (Sonuçta bunların hepsi kendin içindir.) Ama benim için düşmanımla düşman veya dostumla dost oldun mu?"
- 3- İmam için götürülmekte olan değerli bir kumaş, yolun yarısında çalınır. Kumaşı götürmekle sorumlu olan şahıs, bir mektup yazarak olayı İmam'a bildirir. Bunun üzerine İmam kendi mübarek yazısıyla şöyle bir mektup yazar: "Bizim hem canımız ve hem de malımız Allah'ın, tatlı bağışlarından ve emanet edilen ödünçlerindendir. Dilediği şeyden, bizi memnunluk ve hoşnutlukla faydalandırır. Dilediği şeyi de, ecir ve sevap karşısında bizden alır. Kimin sabırsızlığı, sabrına galip gelirse, ecir yok olur. Biz bu durumdan Allah'a sığınırız."
- 4- Kim bir işe şahit olur da onu sevmezse o işte bulunmayan kimse gibi olur. Kim de bir işte bulunmayıp da o işe razı olursa, o işte bulunan kimse gibi olur.
- 5- Kim bir konuşanı dinlerse, ona tapmış olur. Konuşan Allah'tan konuşursa, dinleyen Allah'a tapmış olur; konuşan Şeytan'ın dilinden konuşursa, dinleyen Şeytan'a tapmış olur.

6- Davud ibn-i Kasım şöyle diyor: İmam Cevad'dan "Samed"in manası nedir?" diye sordum. İmam (a.s): "Samed boşluğu olmayandır."dedi İmam'a "Samedden maksat içi olma-yandır diyorlar." dedim. İmam: "İçi olan her şeyin boşluğu da vardır." diye buyurdular.

7- Ebu Haşim-i Caferi şöyle diyor: "İmam aleyhi's-selâm'ın, Me'mun'un kızı Ümm-ü Fazl ile evlendiği gün İmam'a: "Ey mevlam, bugünün bereketi bize çok büyüktür." dedim. İmam (a.s) buyurdular ki: "Ey Ebu Haşim, bugün Allah'ın bereketleri bize çok büyüktür?" "Evet, öyledir ey mevlam; bugün ne söylemem gerekir?" dedim. İmam: "Hayrın sana ulaşması için hayır söyle." buyurdular. "Ey mevlam, dikkatle bunu yapacağım." dedim. İmam aleyhi's-selâm: "Bu durumda hidayete kavuşur ve hayırdan başka bir şey görmezsin." diye buyurdular.

8- İmam dostlarından birine şöyle yazdı: "Bu dünyada birbirimizden ayırırız. Ama (ahirette) kimin fikri ve inancı, arkadaşının fikir ve inancının aynısı olursa, nerede olursa olsun o da onunla birlikte olur. Asıl yerleşme yurdu, ahiret yurdudur."

9- Tövbeyi geciktirmek, aldanmaktır. Vazifeleri hep sonraya ertelemek ise şaşkınlıktır. (Günah işlemek amacıyla) Allah'a karşı bahane aramak, helak olmaya sebep olur. Günah işlemekte ısrar etmek, kendini Allah'ın tuzağından güvende bilmenin sonucudur. (Oysa) "...Allah'ın tuzak kurmasından, hüsrana uğrayan topluluktan başkası güvende olmaz."

10- İmam aleyhi's-selâm'ı, Medine'den Kufe'ye götüren bir deveci, İmam ona ücret olarak dört yüz dinar verdiği halde yine çene çalınca şöyle buyurdular: "Sübhanellah, kulların şükürü kesilmezse, Allah'ın bol bağışının kesilmeyeceğini bilmiyor musun?"

11- Kadınların Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi'e biat etmesi şöyle idi: Resulullah elini, içerisinde su bulunan bir kaba daldırıp çıkarıyor, daha sonra kadınlar, Allah'a ikrar ve iman, Resulünün de kendilerinden aldığı ahdi tasdik etmek amacıyla ellerini o kabın içerisine daldırıyorlardı."

12- Bir şeyi (iş) sağlamlaşmadan önce açıklamak, o şeyin (işin) bozulmasına sebep olur.

13- Mü'min, Allah'tan olan bir başarıya, nefsinden olan bir öğütçüye ve nasihatçının da nasihatını kabul etmeye muhtaçtır.

- İmam Muhammed Taki (a.s), o zaman dokuz yaşında idi.

- Ebu Cafer, İmam Muhammed Taki'nin künyesidir.

- İmam Muhammed Taki'nin lakaplarından biri de "Cevad"dır.

- Nur/32.

- Maide/95.

- Maide/95.

- A'raf/99.

İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'DAN, NAKLEDİLEN HADİSLER

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İmam Muhammed Taki (a.s)'dan, Züht, Hikmet, Öğüt Ve Benzeri Konularda Nakledilen Sözler

İmam (a.s)'ın, İhram Halinde B İr Av Öldüren Kimsenin Hükümü Hakkında Verdiği Cevap

Me'mun, kızı Ümm-ü Fazl'ı, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'la evlendirmeye karar aldığıında, yakın akrabaları toplanıp Me'mun'a şöyle dediler: "Ey Emir-ül Mü'minin, Allah aşkına, sahip olduğumuz makamı ve giydiğimiz izzet elbisesini (yani hilafet makamını), Beni Abbas hanedanından çıkarma. Bizimle, Ali evlatları arasında eskiden beri varolan ihtilafları biliyorsun."

Me'mun şöyle dedi: "Susun, Allah'a and olsun ki ben, onun (İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın) hakkında hiçbirinizin sözünü kabul etmiyeceğim."

Onlar: "Ey Emir-ül Mü'minin, kendi kızını ve gözünün nurunu, Allah'ın dininin hükümlerini bilmeyen, helalı haramdan ve farzı sünnetten ayırt edemeyen bir çocukla mı evlendiriyorsun?"

Onun edep öğrenmesi, Kur'ân okuması ve helalî haramdan ayırt etmesine kadar beklesen daha iyi olur." dediler.

Me'mun: "O sizin hepinizden daha fakihdir" dedi ve şöyle devam etti: "O, Allah'ı, Resulünü, sünnetini ve ahkâmını (sizden) daha iyi biliyor. O, Kur'an okumakta, Kur'an'ın muhkem ve müteşabihini, nasih ve mensuhunu, zahir ve batınını, has ve âmmını, tenzil ve te'vilini bilme hususunda hepinizden daha üstündür. Dilediğiniz şeyi ondan sorun; eğer durum, dediğiniz gibi olursa, sözünüzü kabul ederim. Ama benim dediğim şekilde olursa, o zaman onun, sizin yerinize geçmesi gerektiğini anlamış olurum."

Bunun üzerine mecliste hazır bulunanlar, Me'mun'un yanından ayrılıp o günün başkadısı olan Yahya ibn-i Eksem'i çağırdılar. Meseleyi ona açıp, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın cevabını bilemeyeceği zor bir fikhî mesele hazırlamasını istediler; bu iş için ona özel hediyeler vaad ettiler.

Onlar ve İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm Me'mun'un meclisinde bir araya geldiklerinde, onlardan biri "Ey Emir-ül Mü'minin! Yahya ibn-i Eksem'in soru sormasına müsaade eder misiniz?" dedi.

Me'mun: "Ey Yahya! Ebu Cafer'in fıkhıta ne derecede yüce makama sahip olduğunu bilmen için dilediğin fıkhi soruyu ondan sor." dedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Allah seni salihlerden kılsın, ihram halinde bir av öldüren şahıs hakkında ne dersin?" dedi.

İmam Cevad aleyhi's-selâm şöyle buyurdular:

"Avı haremın dışında mı öldürmüş, içerisinde mi? Söz konusu kimse hükme alim miydi, cahil miydi? Kasıtlı olarak mı bu işi yapmış, kasıtsız olarak mı? Avlayan adam köle miydi, hür müydü? Çocuk muydu, büyük müydü? İlk defası mıydı, daha önceden de bu işi yapmış mıydı? (Avlanan hayvan) kuşlardan mıydı, yoksa başka türden mi? Kuş ise yavru muydu, yoksa büyük müydü? Avlayan, bu işi tekrarlamak isteyen birisi mi, yoksa yaptığından pişman olan biri mi? Bu işi geceleyin ve o hayvan yuvasında bulunduğu bir zamanda mı yapmış, yoksa gündüz ve açıkta mı? Bu adam, hac ihramında mıydı, yoksa Umre ihramında mı?"

(Bu sorular karşısında) Yahya donup kaldı; onun bu halini mecliste bulunanların hepsi anladı ve Ebu Cafer'in verdiği bu cevap herkesi şaşkına döndürdü.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Nikâh hutbesini okuyayım mı?" dedi. İmam aleyhi's-selâm: "Evet, okuyabilirsin ey Emir-ül Mü'minin." diye buyurdular.

Bunun üzerine Me'mun, şu hutbeyi okudu: "Nimetine ikrar olsun diye Allah'a hamd ederim. Azametini yüceltmek için O'ndan başka bir ilah olmadığına şehadet ederim. İsmi geldiğinde Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine Allah'ın selamı olsun. Allah'a hamd ve Peygamber'e salat ve selamdan sonra; Allah'ın bütün mahlukata olan kesin hükümlerinden biri de onları, helal yolla haramdan ihtiyaçsız kılmasıdır. Allah-u Teâla buyuruyor ki: "İçinizden evli olmayanları, kölelerinizden ve cariyelerinizden salih olanları evlendirin; eğer fakir iseler, Allah kendi fazlından onları zengin eder. Allah geniş nimet sahibidir, bilendir." Muhammed ibn-i Ali (İmam Cevad aleyhi's-selâm), Abdullah'ın (Me'mun'un) kızı Ümm-ü Fazl'a evlenme teklifinde bulundu, beş yüz dirhem ona mihir tayin etti ve ben de (kızımı) ona tezvic ettim. Ey Eba Cafer! Kabul ediyor musun?" İmam aleyhi's-selâm: Ben de bu evliliği, bu miktar mihirle kabul ettim." buyurdular.

Me'mun, nikâh töreninden sonra bir düğün ziyafeti düzenledi; yakınlarını, önde gelenleri ve devlet memurlarını kendi makam ve mevkilerine göre ödüllendirdi ve her sınıfa layık olan bağışta bulundu.

Mecliste bulunanların çoğu dağıldığında Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Eğer uygun görüyorsanız, av öldürmekle ilgili bu sınıfların her birine farz olan keffareti bize açıklayınız." dedi.

İmam aleyhi's-selâm buyurdular ki: "Eğer ihram halinde olan şahıs, harem dışında bir av öldürürse ve av büyük kuşlardan olursa; keffaret olarak bir koyun kurban kesmelidir. Eğer bu amel harem dahilinde yapılmış olursa, keffareti iki kat olur.

Eğer harem haricinde bir kuş yavrusunu öldürmüş olursa, o zaman keffaret olarak sütten kesilen bir kuzu kurban kesmelidir; kuş yavrusunun kıymetini vermesi gerekmez. Çünkü bu işi haremde yapmamıştır. Ama eğer bu işi harem dahilinde yaparsa, bir kuzu kurban kesmeli, ayrıca kuş yavrusunun kıymetini de vermelidir.

Eğer (harem dışında avladığı) yabani hayvanlardan olursa; zebra için keffaret olarak bir inek

kurban kesmelidir; deve kuşu içinse, bir dişi deve kurban etmelidir. Eğer buna gücü yetmezse, altmış fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, on sekiz gün oruç tutması gerekir. Eğer (öldürdüğü) bir inek olursa, keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; buna gücü yetmezse, otuz fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, dokuz gün oruç tutmalıdır. Eğer avladığı hayvan bir ceylan olursa, keffaret olarak bir koyun kurban etmelidir; buna gücü yetmezse, on fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, üç gün oruç tutmalıdır.

Eğer bunları haremın dahilinde yapmış olursa, cezası iki kat olur. "...Cezası Kabe'ye götürülen bir hayvanı kurban etmektir." Bu, farz olan bir haktır.

Eğer bu işi hac ihramında iken yapmış olursa, "Kâbe'ye götürülen kurbanlığı" farz bir hak olarak Mina'da halkın kurban kestiği yerde kesmelidir. Ama bu işi Umre ihramında yapmış olursa, kurbanlığı Mekke'de Kâbe'nin etrafında kesmelidir. (Keffaretin) iki kat olması nedeniyle de kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer bir tavşan veya tilki avlarsa, bir koyun kurban kesmeli ve koyunun kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer haremın güvercinlerden birini öldürürse, keffaret olarak bir dirhem sadaka vermeli ve bir dirhemle de haremdeki güvercinler için yem almalıdır. Güvercin yavrusu için yarım dirhem, yumurtası için de dirhemın dörtte birini (sadaka) vermelidir.

İhramlı bir şahsın, bilgisizlik yüzünden veya yanlışlıkla yapmış olduğu herhangi bir işin, av hariç, keffareti yoktur. Ama av için, ister, bilgisizlik yüzünden yapmış olsun, ister bilerek, ister yanlışlıkla yapmış olsun, ister kasıtlı, keffaret vermesi gerekir.

Kölenin yapmış olduğu işlerin keffareti, efendisine farz olan miktarda, efendisinin üzerinedir. Ama baliğ olmayan çocuğun yaptığı işlerin keffareti yoktur.

Eğer ihramda olan kimse bu işi yapmayı tekrarlarsa o, Allah'ın kendisinden intikam alacağı kimselerdendir. Eğer ihram halinde, avı başkasına gösterir ve başkası onu öldürürse (yine) ihramda olan kimseye keffaret farz olur. Eğer bu işten vazgeçmezse, keffaretin yanı sıra ahirette azaba duçar olur. Ama eğer pişman olup tövbe ederse, keffaret verdikten sonra artık ahirette azap edilmez.

Eğer avlama niyeti olmaksızın geceleyin yanlışlıkla yuvalarına dokunursa, üzerine bir şey farz olmaz. Ama eğer onu avlarsa, ister gece olsun, ister gündüz, üzerine keffaret farz olur.

Hac için ihrama giren kimse, kurbanlığı Mekke'de kesmelidir.

Me'mun, bu hadisin İmam aleyhi's-selâm'ın dilinden yazılmasını emretti. Daha sonra bu evliliği istemeyen akrabalarına dönüp şöyle dedi: "İçinizde böyle cevap verebilecek bir kimse var mıdır?" Akrabaları: "Vallahi yoktur; kadı da böyle cevap veremezdi." dediler. Sonra: Ey Emir-ül Mü'minin, sen onu bizden daha iyi tanıyormuşsun." dediler.

Bunun üzerine Me'mun şöyle dedi: "Yazıklar olsun size! Siz bu hanedanın, gördüğünüz (normal) insanlar gibi olmadığını bilmiyor musunuz? Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'in Hasan ve Hüseyin aleyhime's-selâm'ın çocukken biatlerini kabul ettiğini ve başka hiçbir çocukla biatlaşmadığını bilmiyor musunuz? Ve babaları Ali aleyhi's-selâm'ın, dokuz yaşında iken Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'e iman ettiğini, Allah ve Resulünün de, onun imanının kabul ettiklerini ve başka hiçbir çocuğun imanının kabul edilmediğini ve Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi, ondan başka hiçbir çocuğu iman etmeye davet etmediğini bilmiyor musunuz? Yine bu neslin birbirlerinden olan tek bir zürriyet olduğunu ve öncekileri için geçerli olan şeylerin sonrakileri hakkında da geçerli olduğunu bilmiyor musunuz?"

İLGİNÇ BİR MESELE

Me'mun, Yahya ibn-i Eksem'den: "İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın, cevabını vermekten aciz kalacağı zor bir mesele sormasını istedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Zina yapan bir kişinin zina yaptığı kadınla evlenmesi hakkında ne dersin; bu helal mıdır?" diye sordu.

İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm şöyle buyurdu: "Kendi nutfesi veya başkasının nutfesinden temizlenene (hamile olup olmadığı anlaşılan) kadar sabretmelidir. Çünkü, onun kendisiyle ilişkide bulunduğu gibi başkasıyla da ilişkide bulunması mümkündür. (Hamile olmadığı anlaşıldıktan) Sonra isterse onunla evlenebilir. Bu kadın, bir kişinin, ilk önce hurmasını haram olarak yediği ve daha sonra da onu satın alarak hurmasını helal olarak yediği bir hurma ağacına benzer."

Bunun üzerine, Yahya susup kaldı. Daha sonra İmam Cevad aleyhi's-selâm, Yahya'ya yönelerek: "Ey Ebu Muhammed! Bir erkeğe sabahleyin haram, kuşluk vakti helal, öğle vakti haram, öğleden sonra helal, ikinci vakti haram, akşamleyin helal, gece yarısı haram, şafakta helal, güneş yükseldiğinde haram ve yine öğle vakti helal olan bir kadın hakkında ne dersin?" dedi.

Yahya ve diğer fakihler, İmam'ın bu sorusundan şaşkına dönüp cevabını vermekten aciz kaldılar.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Allah seni aziz kılsın, kendiniz bu meseleyi bize açıklayın." dedi.

İmam aleyhi's-selâm şöyle buyurdular: "Şu şekilde olur: Adamın biri kendine helal olmayan bir cariye bakar sonra onu satın alır, helal olur; sonra azad eder, neticede ona haram olur; sonra onunla evlenir, helal olur; sonra zihar eder (senin sırtın annemin sırtı gibidir der), haram olur; sonra ziharın keffaretini verir, helal olur; sonra (bir defa) boşar haram olur; daha sonra talaktan rucu' eder, helal olur; sonra İslam'dan çıkar, kadın kendisine haram olur, sonra tövbe ederek İslam'a döner, önceki nikahıyla (yeni bir nikaha ihtiyaç olmaksızın) karısı kendisine helal olur. Nitekim Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi kendi kızı Zeyneb'in Ebu-l Âs ibn-i Rabi ile olan önceki nikahını, müslüman olduğunda da geçerli kabul ettiler.

KISA SÖZLERİ

1- Adamın biri: "Bana nasihat edin." deyince İmam (a.s): "Kabul eder misin? diye sordu. O adam: "Evet, kabul ederim." dedi. İmam şöyle buyurdular: "Sabrı kendine yastık et, fakirlikten çekinme, şehvetleri (lezzetleri) terket, heva ve hevese muhalefet et ve bil ki, Allah'ın gözünden uzaklaşamazsınız. Öyleyse nasıl bir halde olacağına dikkat et."

2- Allah-u Teâla peygamberlerden birine şöyle vahyetti: "Dünyadan el çekmen (zahid olman), sana peşin bir rahatlık kazandırır. Her şeyden kopup bana yönelmen, seni bana aziz kılar. (Sonuçta bunların hepsi kendin içindir.) Ama benim için düşmanımla düşman veya dostumla dost oldun mu?"

3- İmam için götürülmekte olan değerli bir kumaş, yolun yarısında çalınır. Kumaşı götürmekle sorumlu olan şahıs, bir mektup yazarak olayı İmam'a bildirir. Bunun üzerine İmam kendi mübarek yazısıyla şöyle bir mektup yazar: "Bizim hem canımız ve hem de malımız Allah'ın, tatlı

bağışlarından ve emanet edilen ödünçlerindendir. Dilediği şeyden, bizi memnurluk ve hoşnutlukla faydalandırır. Dilediği şeyi de, ecir ve sevap karşısında bizden alır. Kimin sabırsızlığı, sabrına galip gelirse, ecir yok olur. Biz bu durumdan Allah'a sığınırız."

4- Kim bir işe şahit olur da onu sevmese o işte bulunmayan kimse gibi olur. Kim de bir işte bulunmayıp da o işe razı olursa, o işte bulunan kimse gibi olur.

5- Kim bir konuşanı dinlerse, ona tapmış olur. Konuşan Allah'tan konuşursa, dinleyen Allah'a tapmış olur; konuşan Şeytan'ın dilinden konuşursa, dinleyen Şeytan'a tapmış olur.

6- Davud ibn-i Kasım şöyle diyor: İmam Cevad'dan "Samed"in manası nedir?" diye sordum. İmam (a.s): "Samed boşluğu olmayandır." dedi İmam'a "Samedden maksat içi olma-yandır diyorlar." dedim. İmam: "İçerik olan her şeyin boşluğu da vardır." diye buyurdular.

7- Ebu Haşim-i Caferi şöyle diyor: "İmam aleyhi's-selâm'ın, Me'mun'un kızı Ümm-ü Fazl ile evlendiği gün İmam'a: "Ey mevlam, bugünün bereketi bize çok büyüktür." dedim. İmam (a.s) buyurdular ki: "Ey Ebu Haşim, bugün Allah'ın bereketleri bize çok büyüktür?" "Evet, öyledir ey mevlam; bugün ne söylemem gerekir?" dedim. İmam: "Hayrın sana ulaşması için hayır söyle." buyurdular. "Ey mevlam, dikkatle bunu yapacağım." dedim. İmam aleyhi's-selâm: "Bu durumda hidayete kavuşur ve hayırdan başka bir şey görmezsin." diye buyurdular.

8- İmam dostlarından birine şöyle yazdı: "Bu dünyada birbirimizden ayırırız. Ama (ahirette) kimin fikri ve inancı, arkadaşının fikir ve inancının aynısı olursa, nerede olursa olsun o da onunla birlikte olur. Asıl yerleşme yurdu, ahiret yurdudur."

9- Tövbeyi geciktirmek, aldanmaktır. Vazifeleri hep sonraya ertelemek ise şaşkınlıktır. (Günah işlemek amacıyla) Allah'a karşı bahane aramak, helak olmaya sebep olur. Günah işlemekte ısrar etmek, kendini Allah'ın tuzağından güvende bilmenin sonucudur. (Oysa) "...Allah'ın tuzak kurmasından, hüsrana uğrayan topluluktan başkası güvende olmaz."

10- İmam aleyhi's-selâm'ı, Medine'den Kufe'ye götüren bir deveci, İmam ona ücret olarak dört yüz dinar verdiği halde yine çene çalınca şöyle buyurdular: "Sübhanellah, kulların şükürü kesilmezse, Allah'ın bol bağışının kesilmeyeceğini bilmiyor musun?"

11- Kadınların Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi'e biat etmesi şöyle idi: Resulullah elini, içerisinde su bulunan bir kaba daldırıp çıkarıyor, daha sonra kadınlar, Allah'a ikrar ve iman, Resulünün de kendilerinden aldığı ahdi tasdik etmek amacıyla ellerini o kabın içerisine daldırıyorlardı.”

12- Bir şeyi (iş) sağlamlaşmadan önce açıklamak, o şeyin (işin) bozulmasına sebep olur.

13- Mü'min, Allah'tan olan bir başarıya, nefsinden olan bir öğütçüye ve nasihatçının da nasihatını kabul etmeye muhtaçtır.

- İmam Muhammed Taki (a.s), o zaman dokuz yaşında idi.

- Ebu Cafer, İmam Muhammed Taki'nin künyesidir.

- İmam Muhammed Taki'nin lakaplarından biri de “Cevad”dır.

- Nur/32.

- Maide/95.

- Maide/95.

- A'raf/99.

İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'DAN, NAKLEDİLEN HADİSLER

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İmam Muhammed Taki (a.s)'dan, Züht, Hikmet, Öğüt Ve Benzeri Konularda Nakledilen Sözler

İmam (a.s)'ın, İhram Halinde BİR Av Öldüren Kimsenin Hükümü Hakkında Verdiği Cevap

Me'mun, kızı Ümm-ü Fazl'ı, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'la evlendirmeye karar aldığıında, yakın akrabaları toplanıp Me'mun'a şöyle dediler: "Ey Emir-ül Mü'minin, Allah aşkına, sahip olduğumuz makamı ve giydiğimiz izzet elbisesini (yani hilafet makamını), Beni Abbas hanedanından çıkarma. Bizimle, Ali evlatları arasında eskiden beri varolan ihtilafları biliyorsun."

Me'mun şöyle dedi: "Susun, Allah'a and olsun ki ben, onun (İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın) hakkında hiçbirinizin sözünü kabul etmiyeceğim."

Onlar: "Ey Emir-ül Mü'minin, kendi kızını ve gözünün nurunu, Allah'ın dininin hükümlerini bilmeyen, helalı haramdan ve farzı sünnetten ayırt edemeyen bir çocukla mı evlendiriyorsun? Onun edep öğrenmesi, Kur'ân okuması ve helalı haramdan ayırt etmesine kadar beklesen daha iyi olur." dediler.

Me'mun: "O sizin hepinizden daha fakihdir" dedi ve şöyle devam etti: "O, Allah'ı, Resulünü, sünnetini ve ahkâmını (sizden) daha iyi biliyor. O, Kur'an okumakta, Kur'an'ın muhkem ve müteşabihini, nasih ve mensuhunu, zahir ve batınını, has ve âmmını, tenzil ve te'vilini bilme hususunda hepinizden daha üstündür. Dilediğiniz şeyi ondan sorun; eğer durum, dediğiniz gibi olursa, sözünüzü kabul ederim. Ama benim dediğim şekilde olursa, o zaman onun, sizin yerinize geçmesi gerektiğini anlamış olurum."

Bunun üzerine mecliste hazır bulunanlar, Me'mun'un yanından ayrılıp o günün başkadısı olan Yahya ibn-i Eksem'i çağırdılar. Meseleyi ona açıp, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın cevabını bilemeyeceği zor bir fikhî mesele hazırlamasını istediler; bu iş için ona özel hediyeler vaad ettiler.

Onlar ve İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm Me'mun'un meclisinde bir araya geldiklerinde, onlardan biri "Ey Emir-ül Mü'minin! Yahya ibn-i Eksem'in soru sormasına müsaade eder misiniz?" dedi.

Me'mun: "Ey Yahya! Ebu Cafer'in fıkhıta ne derecede yüce makama sahip olduğunu bilmen için dilediğin fıkhi soruyu ondan sor." dedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Allah seni salihlerden kılsın, ihram halinde bir av öldüren şahıs hakkında ne dersin?" dedi.

İmam Cevad aleyhi's-selâm şöyle buyurdular:

"Avı haremın dışında mı öldürmüş, içeriğinde mı? Söz konusu kimse hükme alim miydi, cahil miydi? Kasıtlı olarak mı bu işi yapmış, kasıtsız olarak mı? Avlayan adam köle miydi, hür müydü? Çocuk muydu, büyük müydü? İlk defası mıydı, daha önceden de bu işi yapmış mıydı? (Avlanan hayvan) kuşlardan mıydı, yoksa başka türden mi? Kuş ise yavru muydu, yoksa büyük müydü? Avlayan, bu işi tekrarlamak isteyen birisi mi, yoksa yaptığından pişman olan biri mi? Bu işi geceleyin ve o hayvan yuvasında bulunduğu bir zamanda mı yapmış, yoksa gündüz ve açıkta mı? Bu adam, hac ihramında mıydı, yoksa Umre ihramında mı?"

(Bu sorular karşısında) Yahya donup kaldı; onun bu halini mecliste bulunanların hepsi anladı ve Ebu Cafer'in verdiği bu cevap herkesi şaşkına döndürdü.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Nikâh hutbesini okuyayım mı?" dedi. İmam aleyhi's-selâm: "Evet, okuyabilirsin ey Emir-ül Mü'minin." diye buyurdular.

Bunun üzerine Me'mun, şu hutbeyi okudu: "Nimetine ikrar olsun diye Allah'a hamd ederim. Azametini yüceltmek için O'ndan başka bir ilah olmadığına şehadet ederim. İsmi geldiğinde Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine Allah'ın selamı olsun. Allah'a hamd ve Peygamber'e salat ve selamdan sonra; Allah'ın bütün mahlukata olan kesin hükümlerinden biri de onları, helal yolla haramdan ihtiyaçsız kılmasıdır. Allah-u Teâla buyuruyor ki: "İçinizden evli olmayanları, kölelerinizden ve cariyelerinizden salih olanları evlendirin; eğer fakir iseler, Allah kendi fazlından onları zengin eder. Allah geniş nimet sahibidir, bilendir." Muhammed ibn-i Ali (İmam Cevad aleyhi's-selâm), Abdullah'ın (Me'mun'un) kızı Ümm-ü Fazl'a evlenme teklifinde bulundu, beş yüz dirhem ona mihir tayin etti ve ben de (kızımı) ona tezvic ettim. Ey Eba Cafer! Kabul ediyor musun?" İmam aleyhi's-selâm: Ben de bu evliliğı, bu miktar mihirle kabul ettim." buyurdular.

Me'mun, nikâh töreninden sonra bir düğün ziyafeti düzenledi; yakınlarını, önde gelenleri ve devlet memurlarını kendi makam ve mevkilerine göre ödüllendirdi ve her sınıfa layık olan bağışta bulundu.

Mecliste bulunanların çoğu dağıldığında Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Eğer uygun görüyorsanız, av öldürmekle ilgili bu sınıfların her birine farz olan keffareti bize açıklayınız." dedi.

İmam aleyhi's-selâm buyurdular ki: "Eğer ihram halinde olan şahıs, haremın dışında bir av öldürürse ve av büyük kuşlardan olursa; keffaret olarak bir koyun kurban kesmelidir. Eğer bu amel haremın dahilinde yapılmış olursa, keffareti iki kat olur.

Eğer haremın haricinde bir kuş yavrusunu öldürmüş olursa, o zaman keffaret olarak sütten kesilen bir kuzu kurban kesmelidir; kuş yavrusunun kıymetini vermesi gerekmez. Çünkü bu işi haremde yapmamıştır. Ama eğer bu işi haremın dahilinde yaparsa, bir kuzu kurban kesmeli, ayrıca kuş yavrusunun kıymetini de vermelidir.

Eğer (haremın dışında avladığı) yabani hayvanlardan olursa; zebra için keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; deve kuşu içinse, bir dişi deve kurban etmelidir. Eğer buna gücü yetmezse, altmış fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, on sekiz gün oruç tutması gerekir. Eğer (öldürdüğü) bir inek olursa, keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; buna gücü yetmezse, otuz fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, dokuz gün oruç tutmalıdır. Eğer avladığı hayvan bir ceylan olursa, keffaret olarak bir koyun kurban etmelidir; buna gücü yetmezse, on fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, üç gün oruç tutmalıdır.

Eğer bunları haremın dahilinde yapmış olursa, cezası iki kat olur. "...Cezası Kabe'ye götürülen bir hayvanı kurban etmektir." Bu, farz olan bir haktır.

Eğer bu işi hac ihramında iken yapmış olursa, "Kâbe'ye götürülen kurbanlığı" farz bir hak olarak Mina'da halkın kurban kestiği yerde kesmelidir. Ama bu işi Umre ihramında yapmış olursa, kurbanlığı Mekke'de Kâbe'nin etrafında kesmelidir. (Keffaretin) iki kat olması nedeniyle de kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer bir tavşan veya tilki avlarsa, bir koyun kurban kesmeli ve koyunun kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer haremın güvercinlerden birini öldürürse, keffaret olarak bir dirhem sadaka vermeli ve bir dirhemle de haremdeki güvercinler için yem almalıdır. Güvercin yavrusu için yarım dirhem, yumurtası için de dirhemın dörtte birini (sadaka) vermelidir.

İhramlı bir şahsın, bilgisizlik yüzünden veya yanlışlıkla yapmış olduğu herhangi bir işin, av hariç, keffareti yoktur. Ama av için, ister, bilgisizlik yüzünden yapmış olsun, ister bilerek, ister

yanlışlıkla yapmış olsun, ister kasıtle, keffaret vermesi gerekir.

Kölenin yapmış olduğu işlerin keffareti, efendisine farz olan miktarda, efendisinin üzerinedir.

Ama baliğ olmayan çocuğun yaptığı işlerin keffareti yoktur.

Eğer ihramda olan kimse bu işi yapmayı tekrarlarsa o, Allah'ın kendisinden intikam alacağı kimselerdendir. Eğer ihram halinde, avı başkasına gösterir ve başkası onu öldürürse (yine)

ihramda olan kimseye keffaret farz olur. Eğer bu işten vazgeçmezse, keffaretin yanı sıra ahirette azaba duçar olur. Ama eğer pişman olup tövbe ederse, keffaret verdikten sonra artık ahirette azap edilmez.

Eğer avlama niyeti olmaksızın geceleyin yanlışlıkla yuvalarına dokunursa, üzerine bir şey farz olmaz. Ama eğer onu avlarsa, ister gece olsun, ister gündüz, üzerine keffaret farz olur.

Hac için ihrama giren kimse, kurbanlığı Mekke'de kesmelidir.

Me'mun, bu hadisin İmam aleyhi's-selâm'ın dilinden yazılmasını emretti. Daha sonra bu evliliği istemeyen akrabalarına dönüp şöyle dedi: "İçinizde böyle cevap verebilecek bir kimse var mıdır?" Akrabaları: "Vallahi yoktur; kadı da böyle cevap veremezdi." dediler. Sonra: Ey Emir-ül Mü'minin, sen onu bizden daha iyi tanıyormuşsun." dediler.

Bunun üzerine Me'mun şöyle dedi: "Yazıklar olsun size! Siz bu hanedanın, gördüğünüz (normal) insanlar gibi olmadığını bilmiyor musunuz? Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'in Hasan ve Hüseyin aleyhime's-selâm'ın çocukken biatlerini kabul ettiğini ve başka hiçbir çocukla biatlaşmadığını bilmiyor musunuz? Ve babaları Ali aleyhi's-selâm'ın, dokuz yaşında iken Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'e iman ettiğini, Allah ve Resulünün de, onun imanının kabul ettiklerini ve başka hiçbir çocuğun imanının kabul edilmediğini ve Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi, ondan başka hiçbir çocuğu iman etmeye davet etmediğini bilmiyor musunuz? Yine bu neslin birbirlerinden olan tek bir zürriyet olduğunu ve öncekileri için geçerli olan şeylerin sonrakileri hakkında da geçerli olduğunu bilmiyor musunuz?"

İLGİNÇ BİR MESELE

Me'mun, Yahya ibn-i Eksem'den: "İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın, cevabını vermekten

aciz kalacağı zor bir mesele sormasını istedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Zina yapan bir kişinin zina yaptığı kadınla evlenmesi hakkında ne dersin; bu helal midir?" diye sordu.

İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm şöyle buyurdu: "Kendi nüttesi veya başkasının nüttesinden temizlenene (hamile olup olmadığı anlaşılan) kadar sabretmelidir. Çünkü, onun kendisiyle ilişkide bulunduğu gibi başkasıyla da ilişkide bulunması mümkündür. (Hamile olmadığı anlaşıldıktan) Sonra isterse onunla evlenebilir. Bu kadın, bir kişinin, ilk önce hurmasını haram olarak yediği ve daha sonra da onu satın alarak hurmasını helal olarak yediği bir hurma ağacına benzer."

Bunun üzerine, Yahya susup kaldı. Daha sonra İmam Cevad aleyhi's-selâm, Yahya'ya yönelerek: "Ey Ebu Muhammed! Bir erkeğe sabahleyin haram, kuşluk vakti helal, öğle vakti haram, öğleden sonra helal, ikindi vakti haram, akşamleyin helal, gece yarısı haram, şafakta helal, güneş yükseldiğinde haram ve yine öğle vakti helal olan bir kadın hakkında ne dersin?" dedi.

Yahya ve diğer fakihler, İmam'ın bu sorusundan şaşkına dönüp cevabını vermekten aciz kaldılar.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Allah seni aziz kılsın, kendiniz bu meseleyi bize açıklayın." dedi.

İmam aleyhi's-selâm şöyle buyurdular: "Şu şekilde olur: Adamın biri kendine helal olmayan bir cariye bakar sonra onu satın alır, helal olur; sonra azad eder, neticede ona haram olur; sonra onunla evlenir, helal olur; sonra zihar eder (senin sırtın annemin sırtı gibidir der), haram olur; sonra ziharin keffaretini verir, helal olur; sonra (bir defa) boşar haram olur; daha sonra talaktan rucu' eder, helal olur; sonra İslam'dan çıkar, kadın kendisine haram olur, sonra tövbe ederek İslam'a döner, önceki nikahıyla (yeni bir nikaha ihtiyaç olmaksızın) karısı kendisine helal olur. Nitekim Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi kendi kızı Zeyneb'in Ebu-l Âs ibn-i Rabi ile olan önceki nikahını, müslüman olduğunda da geçerli kabul ettiler.

KISA SÖZLERİ

1- Adamın biri: "Bana nasihat edin." deyince İmam (a.s): "Kabul eder misin? diye sordu. O

adam: "Evet, kabul ederim." dedi. İmam şöyle buyurdular: "Sabrı kendine yastık et, fakirlikten çekinme, şehvetleri (lezzetleri) terket, heva ve hevese muhalefet et ve bil ki, Allah'ın gözünden uzaklaşamazsınız. Öyleyse nasıl bir halde olacağına dikkat et."

2- Allah-u Teâla peygamberlerden birine şöyle vahyetti: "Dünyadan el çekmen (zahid olman), sana peşin bir rahatlık kazandırır. Her şeyden kopup bana yönelmen, seni bana aziz kılar. (Sonuçta bunların hepsi kendin içindir.) Ama benim için düşmanımla düşman veya dostumla dost oldun mu?"

3- İmam için götürülmekte olan değerli bir kumaş, yolun yarısında çalınır. Kumaşı götürmekle sorumlu olan şahıs, bir mektup yazarak olayı İmam'a bildirir. Bunun üzerine İmam kendi mübarek yazısıyla şöyle bir mektup yazar: "Bizim hem canımız ve hem de malımız Allah'ın, tatlı bağışlarından ve emanet edilen ödünçlerindendir. Dilediği şeyden, bizi memnunk ve hoşnutlukla faydalandırır. Dilediği şeyi de, ecir ve sevap karşısında bizden alır. Kimin sabırsızlığı, sabrına galip gelirse, ecri yok olur. Biz bu durumdan Allah'a sığınırız."

4- Kim bir işe şahit olur da onu sevmezse o işte bulunmayan kimse gibi olur. Kim de bir işte bulunmayıp da o işe razı olursa, o işte bulunan kimse gibi olur.

5- Kim bir konuşanı dinlerse, ona tapmış olur. Konuşan Allah'tan konuşursa, dinleyen Allah'a tapmış olur; konuşan Şeytan'ın dilinden konuşursa, dinleyen Şeytan'a tapmış olur.

6- Davud ibn-i Kasım şöyle diyor: İmam Cevad'dan "Samed"in manası nedir?" diye sordum. İmam (a.s): "Samed boşluğu olmayandır." dedi İmam'a "Samedden maksat içi olma-yandır diyorlar." dedim. İmam: "İç i olan her şeyin boşluğu da vardır." diye buyurdular.

7- Ebu Haşim-i Caferi şöyle diyor: "İmam aleyhi's-selâm'ın, Me'mun'un kızı Ümm-ü Fazl ile evlendiği gün İmam'a: "Ey mevlam, bugünün bereketi bize çok büyüktür." dedim. İmam (a.s) buyurdular ki: "Ey Ebu Haşim, bugün Allah'ın bereketleri bize çok büyüktür?" "Evet, öyledir ey mevlam; bugün ne söylemem gerekir?" dedim. İmam: "Hayrın sana ulaşması için hayır söyle." buyurdular. "Ey mevlam, dikkatle bunu yapacağım." dedim. İmam aleyhi's-selâm: "Bu durumda hidayete kavuşur ve hayırdan başka bir şey görmezsin." diye buyurdular.

8- İmam dostlarından birine şöyle yazdı: "Bu dünyada birbirimizden ayırırız. Ama (ahirette)

kimin fikri ve inancı, arkadaşının fikir ve inancının aynısı olursa, nerede olursa olsun o da onunla birlikte olur. Asıl yerleşme yurdu, ahiret yurdu."

9- Tövbeyi geciktirmek, aldanmaktır. Vazifeleri hep sonraya ertelemek ise şaşkınlıktır. (Günah işlemek amacıyla) Allah'a karşı bahane aramak, helak olmaya sebep olur. Günah işlemekte ısrar etmek, kendini Allah'ın tuzağından güvende bilmenin sonucudur. (Oysa) "...Allah'ın tuzak kurmasından, hüsrana uğrayan topluluktan başkası güvende olmaz."

10- İmam aleyhi's-selâm'ı, Medine'den Kufe'ye götüren bir deveci, İmam ona ücret olarak dört yüz dinar verdiği halde yine çene çalınca şöyle buyurdular: "Sübhanellah, kulların şükrü kesilmezse, Allah'ın bol bağışının kesilmeyeceğini bilmiyor musun?"

11- Kadınların Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi'e biat etmesi şöyle idi: Resulullah elini, içerisinde su bulunan bir kaba daldırıp çıkarıyor, daha sonra kadınlar, Allah'a ikrar ve iman, Resulünün de kendilerinden aldığı ahdi tasdik etmek amacıyla ellerini o kabın içerisine daldırıyorlardı."

12- Bir şeyi (iş) sağlamlaşmadan önce açıklamak, o şeyin (işin) bozulmasına sebep olur.

13- Mü'min, Allah'tan olan bir başarıya, nefsinden olan bir öğütçüye ve nasihatçının da nasihatını kabul etmeye muhtaçtır.

- İmam Muhammed Takı (a.s), o zaman dokuz yaşında idi.

- Ebu Cafer, İmam Muhammed Taki'nin künyesidir.

- İmam Muhammed Taki'nin lakaplarından biri de "Cevad"dır.

- Nur/32.

- Maide/95.

- Maide/95.

İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'DAN, NAKLEDİLEN HADİSLER

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İmam Muhammed Taki (a.s)'dan, Züht, Hikmet, Öğüt Ve Benzeri Konularda Nakledilen Sözler

İmam (a.s)'ın, İhram Halinde B İr Av Öldüren Kimsenin Hükmü Hakkında Verdiği Cevap

Me'mun, kızı Ümm-ü Fazl'ı, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'la evlendirmeye karar aldığında, yakın akrabaları toplanıp Me'mun'a şöyle dediler: "Ey Emir-ül Mü'minin, Allah aşkına, sahip olduğumuz makamı ve giydiğimiz izzet elbisesini (yani hilafet makamını), Beni Abbas hanedanından çıkarma. Bizimle, Ali evlatları arasında eskiden beri varolan ihtilafları biliyorsun."

Me'mun şöyle dedi: "Susun, Allah'a and olsun ki ben, onun (İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın) hakkında hiçbirinizin sözünü kabul etmiyeceğim."

Onlar: "Ey Emir-ül Mü'minin, kendi kızını ve gözünün nurunu, Allah'ın dininin hükümlerini bilmeyen, helalı haramdan ve farzı sünnetten ayırt edemeyen bir çocukla mı evlendiriyorsun? Onun edep öğrenmesi, Kur'ân okuması ve helalı haramdan ayırt etmesine kadar beklesen daha iyi olur." dediler.

Me'mun: "O sizin hepinizden daha fakihtir" dedi ve şöyle devam etti: "O, Allah'ı, Resulünü, sünnetini ve ahkâmını (sizden) daha iyi biliyor. O, Kur'an okumakta, Kur'an'ın muhkem ve müteşabihini, nasih ve mensuhunu, zahir ve batınını, has ve âmmını, tenzil ve te'vilini bilme hususunda hepinizden daha üstündür. Dilediğiniz şeyi ondan sorun; eğer durum, dediğiniz gibi olursa, sözünüzü kabul ederim. Ama benim dediğim şekilde olursa, o zaman onun, sizin yerinize geçmesi gerektiğini anlamış olurum."

Bunun üzerine mecliste hazır bulunanlar, Me'mun'un yanından ayrılıp o günün başkadısı olan Yahya ibn-i Eksem'i çağırdılar. Meseleyi ona açıp, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın

cevabını bilemeyeceği zor bir fikhî mesele hazırlamasını istediler; bu iş için ona özel hediyeler
vaad ettiler.

Onlar ve İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm Me'mun'un meclisinde bir araya geldiklerinde,
onlardan biri "Ey Emir-ül Mü'minin! Yahya ibn-i Eksem'in soru sormasına müsaade eder
misiniz?" dedi.

Me'mun: "Ey Yahya! Ebu Cafer'in fıkıhta ne derecede yüce makama sahip olduğunu bilmen için
dilediğin fıkhi soruyu ondan sor." dedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Allah seni salihlerden kılsın, ihram halinde bir av öldüren şahıs hakkında
ne dersin?" dedi.

İmam Cevad aleyhi's-selâm şöyle buyurdular:

"Avı haremın dışında mı öldürmüş, içerisinde mi? Söz konusu kimse hükme alim miydi, cahil
miydi? Kasıtlı olarak mı bu işi yapmış, kasıtsız olarak mı? Avlayan adam köle miydi, hür müydü?
Çocuk muydu, büyük müydü? İlk defası mıydı, daha önceden de bu işi yapmış mıydı? (Avlanan
hayvan) kuşlardan mıydı, yoksa başka türden mi? Kuş ise yavru muydu, yoksa büyük müydü?
Avlayan, bu işi tekrarlamak isteyen birisi mi, yoksa yaptığından pişman olan biri mi? Bu işi
geceleyin ve o hayvan yuvasında bulunduğu bir zamanda mı yapmış, yoksa gündüz ve açıkta
mı? Bu adam, hac ihramında mıydı, yoksa Umre ihramında mı?"

(Bu sorular karşısında) Yahya donup kaldı; onun bu halini mecliste bulunanların hepsi anladı ve
Ebu Cafer'in verdiği bu cevap herkesi şaşkına döndürdü.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Nikâh hutbesini okuyayım mı?" dedi. İmam aleyhi's-selâm: "Evet,
okuyabilirsin ey Emir-ül Mü'minin." diye buyurdular.

Bunun üzerine Me'mun, şu hutbeyi okudu: "Nimetine ikrar olsun diye Allah'a hamd ederim.
Azametini yüceltmek için O'ndan başka bir ilah olmadığına şehadet ederim. İsmi geldiğinde
Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine Allah'ın selamı olsun. Allah'a hamd ve Peygamber'e salat ve
selamdan sonra; Allah'ın bütün mahlukata olan kesin hükümlerinden biri de onları, helal yolla
haramdan ihtiyaçsız kılmasıdır. Allah-u Teâla buyuruyor ki: "İçinizden evli olmayanları,

kölelerinizden ve cariyelerinizden salih olanları evlendirin; eğer fakir iseler, Allah kendi fazlından onları zengin eder. Allah geniş nimet sahibidir, bilendir." Muhammed ibn-i Ali (İmam Cevad aleyhi's-selâm), Abdullah'ın (Me'mun'un) kızı Ümm-ü Fazl'a evlenme teklifinde bulundu, beş yüz dirhem ona mihir tayin etti ve ben de (kızımı) ona tezvic ettim. Ey Eba Cafer! Kabul ediyor musun?" İmam aleyhi's-selâm: Ben de bu evliliği, bu miktar mihirle kabul ettim." buyurdular.

Me'mun, nikâh töreninden sonra bir düğün ziyafeti düzenledi; yakınlarını, önde gelenleri ve devlet memurlarını kendi makam ve mevkilerine göre ödüllendirdi ve her sınıfa layık olan başta bulundu.

Mecliste bulunanların çoğu dağıldığında Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Eğer uygun görüyorsanız, av öldürmekle ilgili bu sınıfların her birine farz olan keffareti bize açıklayınız." dedi.

İmam aleyhi's-selâm buyurdular ki: "Eğer ihram halinde olan şahıs, harem dışında bir av öldürürse ve av büyük kuşlardan olursa; keffaret olarak bir koyun kurban kesmelidir. Eğer bu amel harem dahilinde yapılmış olursa, keffareti iki kat olur.

Eğer harem haricinde bir kuş yavrusunu öldürmüş olursa, o zaman keffaret olarak sütten kesilen bir kuzu kurban kesmelidir; kuş yavrusunun kıymetini vermesi gerekmez. Çünkü bu işi haremde yapmamıştır. Ama eğer bu işi harem dahilinde yaparsa, bir kuzu kurban kesmeli, ayrıca kuş yavrusunun kıymetini de vermelidir.

Eğer (harem dışında avladığı) yabani hayvanlardan olursa; zebra için keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; deve kuşu içinse, bir dişi deve kurban etmelidir. Eğer buna gücü yetmezse, altmış fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, on sekiz gün oruç tutması gerekir. Eğer (öldürdüğü) bir inek olursa, keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; buna gücü yetmezse, otuz fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, dokuz gün oruç tutmalıdır. Eğer avladığı hayvan bir ceylan olursa, keffaret olarak bir koyun kurban etmelidir; buna gücü yetmezse, on fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, üç gün oruç tutmalıdır.

Eğer bunları harem dahilinde yapmış olursa, cezası iki kat olur. "...Cezası Kabe'ye götürülen bir hayvanı kurban etmektir." Bu, farz olan bir haktır.

Eğer bu işi hac ihramında iken yapmış olursa, "Kâbe'ye götürülen kurbanlığı" farz bir hak olarak

Mina'da halkın kurban kestiği yerde kesmelidir. Ama bu işi Umre ihramında yapmış olursa, kurbanlığı Mekke'de Kâbe'nin etrafında kesmelidir. (Keffaretin) iki kat olması nedeniyle de kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer bir tavşan veya tilki avlarsa, bir koyun kurban kesmeli ve koyunun kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer haremın güvercinlerden birini öldürürse, keffaret olarak bir dirhem sadaka vermeli ve bir dirhemle de haremdeki güvercinler için yem almalıdır. Güvercin yavrusu için yarım dirhem, yumurtası için de dirhemın dörtte birini (sadaka) vermelidir.

İhramlı bir şahsın, bilgisizlik yüzünden veya yanlışlıkla yapmış olduğu herhangi bir işin, av hariç, keffareti yoktur. Ama av için, ister, bilgisizlik yüzünden yapmış olsun, ister bilerek, ister yanlışlıkla yapmış olsun, ister kasıtle, keffaret vermesi gerekir.

Kölenin yapmış olduğu işlerin keffareti, efendisine farz olan miktarda, efendisinin üzerinedir. Ama baliğ olmayan çocuğun yaptığı işlerin keffareti yoktur.

Eğer ihramda olan kimse bu işi yapmayı tekrarlarsa o, Allah'ın kendisinden intikam alacağı kimselerdendir. Eğer ihram halinde, avı başkasına gösterir ve başkası onu öldürürse (yine) ihramda olan kimseye keffaret farz olur. Eğer bu işten vazgeçmezse, keffaretin yanı sıra ahirette azaba duçar olur. Ama eğer pişman olup tövbe ederse, keffaret verdikten sonra artık ahirette azap edilmez.

Eğer avlama niyeti olmaksızın geceleyin yanlışlıkla yuvalarına dokunursa, üzerine bir şey farz olmaz. Ama eğer onu avlarsa, ister gece olsun, ister gündüz, üzerine keffaret farz olur.

Hac için ihrama giren kimse, kurbanlığı Mekke'de kesmelidir.

Me'mun, bu hadisin İmam aleyhi's-selâm'ın dilinden yazılmasını emretti. Daha sonra bu evliliği istemeyen akrabalarına dönüp şöyle dedi: "İçinizde böyle cevap verebilecek bir kimse var mıdır?" Akrabaları: "Vallahi yoktur; kadı da böyle cevap veremezdi." dediler. Sonra: Ey Emir-ül Mü'minin, sen onu bizden daha iyi tanıyormuşsun." dediler.

Bunun üzerine Me'mun şöyle dedi: "Yazıklar olsun size! Siz bu hanedanın, gördüğünüz (normal) insanlar gibi olmadığını bilmiyor musunuz? Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'in Hasan ve Hüseyin aleyhime's-selâm'ın çocukken biatlerini kabul ettiğini ve başka hiçbir çocukla biatlaşmadığını bilmiyor musunuz? Ve babaları Ali aleyhi's-selâm'ın, dokuz yaşında iken Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'e iman ettiğini, Allah ve Resulünün de, onun imanının kabul ettiklerini ve başka hiçbir çocuğun imanının kabul edilmediğini ve Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi, ondan başka hiçbir çocuğu iman etmeye davet etmediğini bilmiyor musunuz? Yine bu neslin birbirlerinden olan tek bir zürriyet olduğunu ve öncekileri için geçerli olan şeylerin sonrakileri hakkında da geçerli olduğunu bilmiyor musunuz?"

İLGİNÇ BİR MESELE

Me'mun, Yahya ibn-i Eksem'den: "İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın, cevabını vermekten aciz kalacağı zor bir mesele sormasını istedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Zina yapan bir kişinin zina yaptığı kadınla evlenmesi hakkında ne dersin; bu helal midir?" diye sordu.

İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm şöyle buyurdu: "Kendi nutfesi veya başkasının nutfesinden temizlenene (hamile olup olmadığı anlaşılan) kadar sabretmelidir. Çünkü, onun kendisiyle ilişkide bulunduğu gibi başkasıyla da ilişkide bulunması mümkündür. (Hamile olmadığı anlaşıldıktan) Sonra isterse onunla evlenebilir. Bu kadın, bir kişinin, ilk önce hurmasını haram olarak yediği ve daha sonra da onu satın alarak hurmasını helal olarak yediği bir hurma ağacına benzer."

Bunun üzerine, Yahya susup kaldı. Daha sonra İmam Cevad aleyhi's-selâm, Yahya'ya yönelerek: "Ey Ebu Muhammed! Bir erkeğe sabahleyin haram, kuşluk vakti helal, öğle vakti haram, öğleden sonra helal, ikinci vakti haram, akşamleyin helal, gece yarısı haram, şafakta helal, güneş yükseldiğinde haram ve yine öğle vakti helal olan bir kadın hakkında ne dersin?" dedi.

Yahya ve diğer fakihler, İmam'ın bu sorusundan şaşkına dönüp cevabını vermekten aciz kaldılar.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Allah seni aziz kılsın, kendiniz bu meseleyi bize açıklayın." dedi.

İmam aleyhi's-selâm şöyle buyurdular: "Şu şekilde olur: Adamın biri kendine helal olmayan bir cariye bakar sonra onu satın alır, helal olur; sonra azad eder, neticede ona haram olur; sonra onunla evlenir, helal olur; sonra zihar eder (senin sırtın annemin sırtı gibidir der), haram olur; sonra ziharın keffaretini verir, helal olur; sonra (bir defa) boşar haram olur; daha sonra talaktan rucu' eder, helal olur; sonra İslam'dan çıkar, kadın kendisine haram olur, sonra tövbe ederek İslam'a döner, önceki nikahıyla (yeni bir nikaha ihtiyaç olmaksızın) karısı kendisine helal olur. Nitekim Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi kendi kızı Zeyneb'in Ebu-l Âs ibn-i Rabi ile olan önceki nikahını, müslüman olduğunda da geçerli kabul ettiler.

KISA SÖZLERİ

- 1- Adamın biri: "Bana nasihat edin." deyince İmam (a.s): "Kabul eder misin? diye sordu. O adam: "Evet, kabul ederim." dedi. İmam şöyle buyurdular: "Sabrı kendine yastık et, fakirlikten çekinme, şehvetleri (lezzetleri) terket, heva ve hevese muhalefet et ve bil ki, Allah'ın gözünden uzaklaşamazsınız. Öyleyse nasıl bir halde olacağına dikkat et."
- 2- Allah-u Teâla peygamberlerden birine şöyle vahyetti: "Dünyadan el çekmen (zahid olman), sana peşin bir rahatlık kazandırır. Her şeyden kopup bana yönelmen, seni bana aziz kılar. (Sonuçta bunların hepsi kendin içindir.) Ama benim için düşmanımla düşman veya dostumla dost oldun mu?"
- 3- İmam için götürülmekte olan değerli bir kumaş, yolun yarısında çalınır. Kumaşı götürmekle sorumlu olan şahıs, bir mektup yazarak olayı İmam'a bildirir. Bunun üzerine İmam kendi mübarek yazısıyla şöyle bir mektup yazar: "Bizim hem canımız ve hem de malımız Allah'ın, tatlı bağışlarından ve emanet edilen ödünçlerindendir. Dilediği şeyden, bizi memnunluk ve hoşnutlukla faydalandırır. Dilediği şeyi de, ecir ve sevap karşısında bizden alır. Kimin sabırsızlığı, sabrına galip gelirse, ecir yok olur. Biz bu durumdan Allah'a sığınırız."
- 4- Kim bir işe şahit olur da onu sevmezse o işte bulunmayan kimse gibi olur. Kim de bir işte bulunmayıp da o işe razı olursa, o işte bulunan kimse gibi olur.
- 5- Kim bir konuşanı dinlerse, ona tapmış olur. Konuşan Allah'tan konuşursa, dinleyen Allah'a tapmış olur; konuşan Şeytan'ın dilinden konuşursa, dinleyen Şeytan'a tapmış olur.

6- Davud ibn-i Kasım şöyle diyor: İmam Cevad'dan "Samed"in manası nedir?" diye sordum.

İmam (a.s): "Samed boşluğu olmayandır."dedi İmam'a "Samedden maksat içi olma-yandır diyorlar." dedim. İmam: "İçi olan her şeyin boşluğu da vardır." diye buyurdular.

7- Ebu Haşim-i Caferi şöyle diyor: "İmam aleyhi's-selâm'ın, Me'mun'un kızı Ümm-ü Fazl ile evlendiği gün İmam'a: "Ey mevlam, bugünün bereketi bize çok büyüktür." dedim. İmam (a.s) buyurdular ki: "Ey Ebu Haşim, bugün Allah'ın bereketleri bize çok büyüktür?" "Evet, öyledir ey mevlam; bugün ne söylemem gerekir?" dedim. İmam: "Hayrın sana ulaşması için hayır söyle." buyurdular. "Ey mevlam, dikkatle bunu yapacağım." dedim. İmam aleyhi's-selâm: "Bu durumda hidayete kavuşur ve hayırdan başka bir şey görmezsin." diye buyurdular.

8- İmam dostlarından birine şöyle yazdı: "Bu dünyada birbirimizden ayırız. Ama (ahirette) kimin fikri ve inancı, arkadaşının fikir ve inancının aynısı olursa, nerede olursa olsun o da onunla birlikte olur. Asıl yerleşme yurdu, ahiret yurdudur."

9- Tövbeyi geciktirmek, aldanmaktır. Vazifeleri hep sonraya ertelemek ise şaşkınlıktır. (Günah işlemek amacıyla) Allah'a karşı bahane aramak, helak olmaya sebep olur. Günah işlemekte ısrar etmek, kendini Allah'ın tuzağından güvende bilmenin sonucudur. (Oysa) "...Allah'ın tuzak kurmasından, hüsrana uğrayan topluluktan başkası güvende olmaz."

10- İmam aleyhi's-selâm'ı, Medine'den Kufe'ye götüren bir deveci, İmam ona ücret olarak dört yüz dinar verdiği halde yine çene çalınca şöyle buyurdular: "Sübhanellah, kulların şükürü kesilmezse, Allah'ın bol bağışının kesilmeyeceğini bilmiyor musun?"

11- Kadınların Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi'e biat etmesi şöyle idi: Resulullah elini, içerisinde su bulunan bir kaba daldırıp çıkarıyor, daha sonra kadınlar, Allah'a ikrar ve iman, Resulünün de kendilerinden aldığı ahdi tasdik etmek amacıyla ellerini o kabın içerisine daldırıyorlardı."

12- Bir şeyi (iş) sağlamlaşmadan önce açıklamak, o şeyin (işin) bozulmasına sebep olur.

13- Mü'min, Allah'tan olan bir başarıya, nefsinden olan bir öğütçüye ve nasihatçının da nasihatını kabul etmeye muhtaçtır.

- İmam Muhammed Taki (a.s), o zaman dokuz yaşında idi.

- Ebu Cafer, İmam Muhammed Taki'nin künyesidir.

- İmam Muhammed Taki'nin lakaplarından biri de "Cevad"dır.

- Nur/32.

- Maide/95.

- Maide/95.

- A'raf/99.

İMAM MUHAMMED TAKİ (A.S)'DAN, NAKLEDİLEN HADİSLER

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İmam Muhammed Taki (a.s)'dan, Züht, Hikmet, Öğüt Ve Benzeri Konularda Nakledilen Sözler

İmam (a.s)'ın, İhram Halinde B İr Av Öldüren Kimsenin Hükümü Hakkında Verdiği Cevap

Me'mun, kızı Ümm-ü Fazl'ı, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'la evlendirmeye karar aldığıında, yakın akrabaları toplanıp Me'mun'a şöyle dediler: "Ey Emir-ül Mü'minin, Allah aşkına, sahip olduğumuz makamı ve giydiğimiz izzet elbisesini (yani hilafet makamını), Beni Abbas hanedanından çıkarma. Bizimle, Ali evlatları arasında eskiden beri varolan ihtilafları biliyorsun."

Me'mun şöyle dedi: "Susun, Allah'a and olsun ki ben, onun (İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın) hakkında hiçbirinizin sözünü kabul etmiyeceğim."

Onlar: "Ey Emir-ül Mü'minin, kendi kızını ve gözünün nurunu, Allah'ın dininin hükümlerini bilmeyen, helalı haramdan ve farzı sünnetten ayırt edemeyen bir çocukla mı evlendiriyorsun?"

Onun edep öğrenmesi, Kur'ân okuması ve helalî haramdan ayırt etmesine kadar beklesen daha iyi olur." dediler.

Me'mun: "O sizin hepinizden daha fakihdir" dedi ve şöyle devam etti: "O, Allah'ı, Resulünü, sünnetini ve ahkâmını (sizden) daha iyi biliyor. O, Kur'an okumakta, Kur'an'ın muhkem ve müteşabihini, nasih ve mensuhunu, zahir ve batınını, has ve âmmını, tenzil ve te'vilini bilme hususunda hepinizden daha üstündür. Dilediğiniz şeyi ondan sorun; eğer durum, dediğiniz gibi olursa, sözünüzü kabul ederim. Ama benim dediğim şekilde olursa, o zaman onun, sizin yerinize geçmesi gerektiğini anlamış olurum."

Bunun üzerine mecliste hazır bulunanlar, Me'mun'un yanından ayrılıp o günün başkadısı olan Yahya ibn-i Eksem'i çağırdılar. Meseleyi ona açıp, İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın cevabını bilemeyeceği zor bir fikhî mesele hazırlamasını istediler; bu iş için ona özel hediyeler vaad ettiler.

Onlar ve İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm Me'mun'un meclisinde bir araya geldiklerinde, onlardan biri "Ey Emir-ül Mü'minin! Yahya ibn-i Eksem'in soru sormasına müsaade eder misiniz?" dedi.

Me'mun: "Ey Yahya! Ebu Cafer'in fıkhıta ne derecede yüce makama sahip olduğunu bilmen için dilediğin fıkhi soruyu ondan sor." dedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Allah seni salihlerden kılsın, ihram halinde bir av öldüren şahıs hakkında ne dersin?" dedi.

İmam Cevad aleyhi's-selâm şöyle buyurdular:

"Avı haremın dışında mı öldürmüş, içerisinde mi? Söz konusu kimse hükme alim miydi, cahil miydi? Kasıtlı olarak mı bu işi yapmış, kasıtsız olarak mı? Avlayan adam köle miydi, hür müydü? Çocuk muydu, büyük müydü? İlk defası mıydı, daha önceden de bu işi yapmış mıydı? (Avlanan hayvan) kuşlardan mıydı, yoksa başka türden mi? Kuş ise yavru muydu, yoksa büyük müydü? Avlayan, bu işi tekrarlamak isteyen birisi mi, yoksa yaptığından pişman olan biri mi? Bu işi geceleyin ve o hayvan yuvasında bulunduğu bir zamanda mı yapmış, yoksa gündüz ve açıkta mı? Bu adam, hac ihramında mıydı, yoksa Umre ihramında mı?"

(Bu sorular karşısında) Yahya donup kaldı; onun bu halini mecliste bulunanların hepsi anladı ve Ebu Cafer'in verdiği bu cevap herkesi şaşkına döndürdü.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Nikâh hutbesini okuyayım mı?" dedi. İmam aleyhi's-selâm: "Evet, okuyabilirsin ey Emir-ül Mü'minin." diye buyurdular.

Bunun üzerine Me'mun, şu hutbeyi okudu: "Nimetine ikrar olsun diye Allah'a hamd ederim. Azametini yüceltmek için O'ndan başka bir ilah olmadığına şehadet ederim. İsmi geldiğinde Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine Allah'ın selamı olsun. Allah'a hamd ve Peygamber'e salat ve selamdan sonra; Allah'ın bütün mahlukata olan kesin hükümlerinden biri de onları, helal yolla haramdan ihtiyaçsız kılmasıdır. Allah-u Teâla buyuruyor ki: "İçinizden evli olmayanları, kölelerinizden ve cariyelerinizden salih olanları evlendirin; eğer fakir iseler, Allah kendi fazlından onları zengin eder. Allah geniş nimet sahibidir, bilendir." Muhammed ibn-i Ali (İmam Cevad aleyhi's-selâm), Abdullah'ın (Me'mun'un) kızı Ümm-ü Fazl'a evlenme teklifinde bulundu, beş yüz dirhem ona mihir tayin etti ve ben de (kızımı) ona tezvic ettim. Ey Eba Cafer! Kabul ediyor musun?" İmam aleyhi's-selâm: Ben de bu evliliği, bu miktar mihirle kabul ettim." buyurdular.

Me'mun, nikâh töreninden sonra bir düğün ziyafeti düzenledi; yakınlarını, önde gelenleri ve devlet memurlarını kendi makam ve mevkilerine göre ödüllendirdi ve her sınıfa layık olan bağışta bulundu.

Mecliste bulunanların çoğu dağıldığında Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Eğer uygun görüyorsanız, av öldürmekle ilgili bu sınıfların her birine farz olan keffareti bize açıklayınız." dedi.

İmam aleyhi's-selâm buyurdular ki: "Eğer ihram halinde olan şahıs, harem dışında bir av öldürürse ve av büyük kuşlardan olursa; keffaret olarak bir koyun kurban kesmelidir. Eğer bu amel harem dahilinde yapılmış olursa, keffareti iki kat olur.

Eğer harem haricinde bir kuş yavrusunu öldürmüş olursa, o zaman keffaret olarak sütten kesilen bir kuzu kurban kesmelidir; kuş yavrusunun kıymetini vermesi gerekmez. Çünkü bu işi haremde yapmamıştır. Ama eğer bu işi harem dahilinde yaparsa, bir kuzu kurban kesmeli, ayrıca kuş yavrusunun kıymetini de vermelidir.

Eğer (harem dışında avladığı) yabani hayvanlardan olursa; zebra için keffaret olarak bir inek

kurban kesmelidir; deve kuşu içinse, bir dişi deve kurban etmelidir. Eğer buna gücü yetmezse, altmış fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, on sekiz gün oruç tutması gerekir. Eğer (öldürdüğü) bir inek olursa, keffaret olarak bir inek kurban kesmelidir; buna gücü yetmezse, otuz fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, dokuz gün oruç tutmalıdır. Eğer avladığı hayvan bir ceylan olursa, keffaret olarak bir koyun kurban etmelidir; buna gücü yetmezse, on fakiri doyurmalıdır; buna da gücü yetmezse, üç gün oruç tutmalıdır.

Eğer bunları haremde dahilinde yapmış olursa, cezası iki kat olur. "...Cezası Kabe'ye götürülen bir hayvanı kurban etmektir." Bu, farz olan bir haktır.

Eğer bu işi hac ihramında iken yapmış olursa, "Kâbe'ye götürülen kurbanlığı" farz bir hak olarak Mina'da halkın kurban kestiği yerde kesmelidir. Ama bu işi Umre ihramında yapmış olursa, kurbanlığı Mekke'de Kâbe'nin etrafında kesmelidir. (Keffaretin) iki kat olması nedeniyle de kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer bir tavşan veya tilki avlarsa, bir koyun kurban kesmeli ve koyunun kıymeti miktarınca da sadaka vermelidir.

Eğer haremde güvercinlerden birini öldürürse, keffaret olarak bir dirhem sadaka vermeli ve bir dirhemle de haremdeki güvercinler için yem almalıdır. Güvercin yavrusu için yarım dirhem, yumurtası için de dirhemde dörtte birini (sadaka) vermelidir.

İhramlı bir şahsın, bilgisizlik yüzünden veya yanlışlıkla yapmış olduğu herhangi bir işin, av hariç, keffareti yoktur. Ama av için, ister, bilgisizlik yüzünden yapmış olsun, ister bilerek, ister yanlışlıkla yapmış olsun, ister kasıtlı, keffaret vermesi gerekir.

Kölenin yapmış olduğu işlerin keffareti, efendisine farz olan miktarda, efendisinin üzerinedir. Ama baliğ olmayan çocuğun yaptığı işlerin keffareti yoktur.

Eğer ihramda olan kimse bu işi yapmayı tekrarlarsa o, Allah'ın kendisinden intikam alacağı kimselerdendir. Eğer ihram halinde, avı başkasına gösterir ve başkası onu öldürürse (yine) ihramda olan kimseye keffaret farz olur. Eğer bu işten vazgeçmezse, keffaretin yanı sıra ahirette azaba duçar olur. Ama eğer pişman olup tövbe ederse, keffaret verdikten sonra artık ahirette azap edilmez.

Eğer avlama niyeti olmaksızın geceleyin yanlışlıkla yuvalarına dokunursa, üzerine bir şey farz olmaz. Ama eğer onu avlarsa, ister gece olsun, ister gündüz, üzerine keffaret farz olur.

Hac için ihrama giren kimse, kurbanlığı Mekke'de kesmelidir.

Me'mun, bu hadisin İmam aleyhi's-selâm'ın dilinden yazılmasını emretti. Daha sonra bu evliliği istemeyen akrabalarına dönüp şöyle dedi: "İçinizde böyle cevap verebilecek bir kimse var mıdır?" Akrabaları: "Vallahi yoktur; kadı da böyle cevap veremezdi." dediler. Sonra: Ey Emir-ül Mü'minin, sen onu bizden daha iyi tanıyormuşsun." dediler.

Bunun üzerine Me'mun şöyle dedi: "Yazıklar olsun size! Siz bu hanedanın, gördüğünüz (normal) insanlar gibi olmadığını bilmiyor musunuz? Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'in Hasan ve Hüseyin aleyhime's-selâm'ın çocukken biatlerini kabul ettiğini ve başka hiçbir çocukla biatlaşmadığını bilmiyor musunuz? Ve babaları Ali aleyhi's-selâm'ın, dokuz yaşında iken Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi'e iman ettiğini, Allah ve Resulünün de, onun imanının kabul ettiklerini ve başka hiçbir çocuğun imanının kabul edilmediğini ve Resulullah sallâ'llahu aleyhi ve alihi, ondan başka hiçbir çocuğu iman etmeye davet etmediğini bilmiyor musunuz? Yine bu neslin birbirlerinden olan tek bir zürriyet olduğunu ve öncekileri için geçerli olan şeylerin sonrakileri hakkında da geçerli olduğunu bilmiyor musunuz?"

İLGİNÇ BİR MESELE

Me'mun, Yahya ibn-i Eksem'den: "İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm'ın, cevabını vermekten aciz kalacağı zor bir mesele sormasını istedi.

Yahya: "Ey Ebu Cafer! Zina yapan bir kişinin zina yaptığı kadınla evlenmesi hakkında ne dersin; bu helal midir?" diye sordu.

İmam Muhammed Taki aleyhi's-selâm şöyle buyurdu: "Kendi nutfesi veya başkasının nutfesinden temizlenene (hamile olup olmadığı anlaşılan) kadar sabretmelidir. Çünkü, onun kendisiyle ilişkide bulunduğu gibi başkasıyla da ilişkide bulunması mümkündür. (Hamile olmadığı anlaşıldıktan) Sonra isterse onunla evlenebilir. Bu kadın, bir kişinin, ilk önce hurmasını haram olarak yediği ve daha sonra da onu satın alarak hurmasını helal olarak yediği bir hurma ağacına benzer."

Bunun üzerine, Yahya susup kaldı. Daha sonra İmam Cevad aleyhi's-selâm, Yahya'ya yönelerek: "Ey Ebu Muhammed! Bir erkeğe sabahleyin haram, kuşluk vakti helal, öğle vakti haram, öğleden sonra helal, ikinci vakti haram, akşamleyin helal, gece yarısı haram, şafakta helal, güneş yükseldiğinde haram ve yine öğle vakti helal olan bir kadın hakkında ne dersin?" dedi.

Yahya ve diğer fakihler, İmam'ın bu sorusundan şaşkına dönüp cevabını vermekten aciz kaldılar.

Me'mun: "Ey Ebu Cafer! Allah seni aziz kılsın, kendiniz bu meseleyi bize açıklayın." dedi.

İmam aleyhi's-selâm şöyle buyurdular: "Şu şekilde olur: Adamın biri kendine helal olmayan bir cariye bakar sonra onu satın alır, helal olur; sonra azad eder, neticede ona haram olur; sonra onunla evlenir, helal olur; sonra zihar eder (senin sırtın annemin sırtı gibidir der), haram olur; sonra ziharın keffaretini verir, helal olur; sonra (bir defa) boşar haram olur; daha sonra talaktan rucu' eder, helal olur; sonra İslam'dan çıkar, kadın kendisine haram olur, sonra tövbe ederek İslam'a döner, önceki nikahıyla (yeni bir nikaha ihtiyaç olmaksızın) karısı kendisine helal olur. Nitekim Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi kendi kızı Zeyneb'in Ebu-l Âs ibn-i Rabi ile olan önceki nikahını, müslüman olduğunda da geçerli kabul ettiler.

KISA SÖZLERİ

1- Adamın biri: "Bana nasihat edin." deyince İmam (a.s): "Kabul eder misin? diye sordu. O adam: "Evet, kabul ederim." dedi. İmam şöyle buyurdular: "Sabrı kendine yastık et, fakirlikten çekinme, şehvetleri (lezzetleri) terket, heva ve hevese muhalefet et ve bil ki, Allah'ın gözünden uzaklaşamazsınız. Öyleyse nasıl bir halde olacağına dikkat et."

2- Allah-u Teâla peygamberlerden birine şöyle vahyetti: "Dünyadan el çekmen (zahid olman), sana peşin bir rahatlık kazandırır. Her şeyden kopup bana yönelmen, seni bana aziz kılar. (Sonuçta bunların hepsi kendin içindir.) Ama benim için düşmanımla düşman veya dostumla dost oldun mu?"

3- İmam için götürülmekte olan değerli bir kumaş, yolun yarısında çalınır. Kumaşı götürmekle sorumlu olan şahıs, bir mektup yazarak olayı İmam'a bildirir. Bunun üzerine İmam kendi mübarek yazısıyla şöyle bir mektup yazar: "Bizim hem canımız ve hem de malımız Allah'ın, tatlı

bağışlarından ve emanet edilen ödünçlerindendir. Dilediği şeyden, bizi memnurluk ve hoşnutlukla faydalandırır. Dilediği şeyi de, ecir ve sevap karşısında bizden alır. Kimin sabırsızlığı, sabrına galip gelirse, ecir yok olur. Biz bu durumdan Allah'a sığınırız."

4- Kim bir işe şahit olur da onu sevmese o işte bulunmayan kimse gibi olur. Kim de bir işte bulunmayıp da o işe razı olursa, o işte bulunan kimse gibi olur.

5- Kim bir konuşanı dinlerse, ona tapmış olur. Konuşan Allah'tan konuşursa, dinleyen Allah'a tapmış olur; konuşan Şeytan'ın dilinden konuşursa, dinleyen Şeytan'a tapmış olur.

6- Davud ibn-i Kasım şöyle diyor: İmam Cevad'dan "Samed"in manası nedir?" diye sordum. İmam (a.s): "Samed boşluğu olmayandır." dedi İmam'a "Samedden maksat içi olma-yandır diyorlar." dedim. İmam: "İçerik olan her şeyin boşluğu da vardır." diye buyurdular.

7- Ebu Haşim-i Caferi şöyle diyor: "İmam aleyhi's-selâm'ın, Me'mun'un kızı Ümm-ü Fazl ile evlendiği gün İmam'a: "Ey mevlam, bugünün bereketi bize çok büyüktür." dedim. İmam (a.s) buyurdular ki: "Ey Ebu Haşim, bugün Allah'ın bereketleri bize çok büyüktür?" "Evet, öyledir ey mevlam; bugün ne söylemem gerekir?" dedim. İmam: "Hayrın sana ulaşması için hayır söyle." buyurdular. "Ey mevlam, dikkatle bunu yapacağım." dedim. İmam aleyhi's-selâm: "Bu durumda hidayete kavuşur ve hayırdan başka bir şey görmezsin." diye buyurdular.

8- İmam dostlarından birine şöyle yazdı: "Bu dünyada birbirimizden ayırırız. Ama (ahirette) kimin fikri ve inancı, arkadaşının fikir ve inancının aynısı olursa, nerede olursa olsun o da onunla birlikte olur. Asıl yerleşme yurdu, ahiret yurdudur."

9- Tövbeyi geciktirmek, aldanmaktır. Vazifeleri hep sonraya ertelemek ise şaşkınlıktır. (Günah işlemek amacıyla) Allah'a karşı bahane aramak, helak olmaya sebep olur. Günah işlemekte ısrar etmek, kendini Allah'ın tuzağından güvende bilmenin sonucudur. (Oysa) "...Allah'ın tuzak kurmasından, hüsrana uğrayan topluluktan başkası güvende olmaz."

10- İmam aleyhi's-selâm'ı, Medine'den Kufe'ye götüren bir deveci, İmam ona ücret olarak dört yüz dinar verdiği halde yine çene çalınca şöyle buyurdular: "Sübhanellah, kulların şükürü kesilmezse, Allah'ın bol bağışının kesilmeyeceğini bilmiyor musun?"

11- Kadınların Resulullah sallallahu aleyhi ve alihi'e biat etmesi şöyle idi: Resulullah elini, içerisinde su bulunan bir kaba daldırıp çıkarıyor, daha sonra kadınlar, Allah'a ikrar ve iman, Resulünün de kendilerinden aldığı ahdi tasdik etmek amacıyla ellerini o kabın içerisine daldırıyorlardı.”

12- Bir şeyi (iş) sağlamlaşmadan önce açıklamak, o şeyin (işin) bozulmasına sebep olur.

13- Mü'min, Allah'tan olan bir başarıya, nefsinden olan bir öğütçüye ve nasihatçının da nasihatını kabul etmeye muhtaçtır.

- İmam Muhammed Takı (a.s), o zaman dokuz yaşında idi.

- Ebu Cafer, İmam Muhammed Taki'nin künyesidir.

- İmam Muhammed Taki'nin lakaplarından biri de “Cevad”dır.

- Nur/32.

- Maide/95.

- Maide/95.

.- A'raf/99